

האוניברסיטה העברית . . החוג להיסטוריה של עם ישראל
קונטראסים לתלמידים . . מקורות ומחקרים

CHASSIDIANA

(כתביו התנגדות על בית החסידים)

עד
שמעון דובנוב

הדפסה שנייה

ירושלים, תשכ"ט

קובץ זה נתרפס על ידי ש. דוכנוב בשני חטכים:
ב-העברת, כרך ב' פטרוגראד חרע'יח; וב-ביבר', חלק א'
ברלין תרפ"ג. מהדורה זו היא העתקת-צלום שני
כתבו העת גניל.

החוברת היא לשימושם של תלמידי האוניברסיטה העברית בלבד.

CHASSIDIANA

קובץ כתבים כרוזים ואגרות בעניין המחלוקת בין החסידים
והמתנגדים בתקופת צמיחת החסידות (תקל"ב-תקע"ז)

ערוכים ומסודרים עם הקדמות והערות

מאת

שמעון דובנאו.

הוצאת "חימ"ם"

פטרבורג, תרע"ה.

הקדמה כללית.

במשך שבע שנים עבדתי בספר „תולדות החסידות“, שנדרפס בחברות הווואצחאָדֶר (תרמ"ה – תרנ"ג), אספתי חמר רב בכתב-יד – קובציים שלמים ותעודות בודדות – הנוגע לקורות הшибים בין החסידים והמתנגדים בזמן צמיחת החסידות. על יסוד חמר ממין זה, הנוגע למקורו ההיסטורי של האגדות והכתבי הקודש של החסידות, נבנו פרקים רבים בספריה הבנוואר. גם אחרי שנגמר הספר בדפוס באו לידי העתקות כי באיתו המקצוע – הוספות חשובות לחכובים הקדומים או שנוי נושאו, – ואמרתי לשימוש בהן בעיבתת חדשנית של „תולדות החסידות“. אך עד היום, זה כיה שנה, לא זכיאו לחרזאה מיווזה וממקונה של ספרי זה – בכורוי וראשית אוני, ההולך ונרחча משנה לשנה מפני עבודות היסטוריות אחרות, ורק תקופה נספחת לי שאנייע לקיום מזווע זו בעוד שנתיים. עתה אמרתי להקדמים לספרי המחדש חקירה בחק אחד מן החמר שהשתמשתי בו – לגלוות את המסכה הנוסוכה על פני המקורות היוטר חשובים לתולדות החסידות ולפרנסם עיפ' שיטת הבדיקה. באומן שיכלו לשמש לכל המעמידים לדריש בעניין זה ולהזכיר שיבאו אחריו להציג הלכה בהיסטוריה.

ביווך זה יבואו כל התעדות הנוגעת למחלוקת החסידים והירגנרים משנת תק"ב עד תקע"ו – היא זמן הכיבוש של החסידות, שכבהה את חז'י פולמה של היהדות בפיילין, רוסיא, אונגריה ורומניה. היהדות הרבענית התחליה במלחמות-תנופה נגרה הכת המודדת וגמירה במלחמות-בגן נגד האויב, שהיא הולך וכובשת את הקהילות במיהירות שאין דוגמתה בתולדותינו (אם גזיא מכם את התנועה המשייחית של שבתי-צבי, שהיתה זמנית וחולפת בטבעה). במלחמות זו, שארכה כחצי יובל שנים, ארים אנו לקבוע שלש נקודות מרכזיות – שנות תקל"ב, תקמ"א ותקנ"ו – תקס"א.

המלחמות הראשונות התרפצו בשנות תקל"ב (1772) – שנות חלוקת פולין הראשונה, כשהתפשטה החסידות בפולין וגם עד ליטא – מזוזות הרבעניות – הגיעה. חבורות של חסידים נוסדו במינסק, קארלין (קארלינגר) וסקלאב. בוילנא, בגין שבתו של הגאנז ד' אלתו, בדקו ומצאו אגודות-סתור של חסידים, שבראשה עמדו אחדים מטובי הרבניים, „שנותפרקו“. או הרעים הכת-דין הווילנאי ברעם החורים נגד „הכת“ וענש קשה את מנהיגיה. קול החרים הגיע עד קהילת ברז'יז שבגליציה – מרכזו החסידות, וגם שם יצאו המתנגדים בכורווים וחרמו את יתר הקהילות למלחמות מזווע זו.

לאחר תשע שנים, בשנת תקמ"א, השתערו המתנגדים שנית על החסידים. בזמנן זה נתרבו החסידים בקהילות ליטה ורייכן והעמידו "צדיקים" משלהם, ובאותה השנה הגיעו לליטא הספר הראשון של החסידות – "תולדות יעקב יוסף", שהובאו בו פתגמים בשם הבעל"ט עם באורים מתובלים בעקבות חריפות נגד הרבנים. אז נשלחו משלוחים מוילנה לקהילות הראשיות בליטא לעורר את רוח הקהל נגד "המנינים". גדויל הקהילות מיננסק, פינסק, בריסק, וורדנא ולוזק התוועדו לאספה בעיר וולוו, בידי השוק שבאלול תקמ"א. והכריינו חרם קשה מאד על החסידים: אסרו להתחבר אליהם, לחתחן בהם, לבא אותם במשא ומתן, לקובר מותיהם, וכמעט שתיציאו אותם מכל ישראל. מזמן זה השתרש השנאה בין המריבים בקהילות ליטה ורייכן ונרגמה לכך.

שלאחר חמ"ש-עשרה שנה פרצה מלחמה ארוכה וקשה. המלחמה השלישית התקהה בשנת תקנו', שבה נתרפסם "התניא" של הצדיק ר' שנייאר זלמן מליאזוביין, ראש החסידים בגליליות הצפון, הקנאים שבדור הסייעו את הגראי חזון נזאת בכרווז חדש נגד, "הכת", הcoveshet את הקהילות, והזקן נתן רשות לכל פרנסי הקהילות הגדולות בליטא, ריאסן ופודוליה לרדוף את החסידים עד כמה שידם מגעת. במלחמה זו השתתפו שני הצדדים בתכיסים מגונים, בקרואם לעוזתם את בעלי השלטון הרוסי, שהתכוון בימים הקרובים לגליליות המערב שנספחו לרוסיה ע"פ החלוקות האחוירנות של מרינת פולין. אחרי מות הגאון בראשיית שנות תקנו', הגיע היריב עד מרים קיזו. המהנוגת הלהשיג על הצדיק רשיין לפני המשלה בפטרבורג, וע"פ פקודת הקיסר פאול נתפס הרבי מליאזוביין והובא לעיר המלוכה. שם ישב בתפיסה עד שנחקר דיןנו ויוצא להΨוי; אך בעבור שגה נתפס עוד הפעם, ע"פ מלשנות הרבי אביגדור מפיננסק, ונשחרר רק בשנת תקס"א.

מכל הכרזים ואגרות-הוכחות נגד החסידים נתרפסם בדפוס בזמנן היריב רק חלק קטן, וגם חלק זה אבדו בספרים היותר תשובים באיכומם, כי החסידים שרפו את הספרים העורכים נגדם, עד אשר נשאר מהם אחד במדינה – אוד מוצל מאש (כמו "זמיר ערי צרים וחובות צורים" משנת תקל"ב, ס"ר הוכחות" לר' ישראל ליב משנת תקנ"ח וכדומה). רוב הכרזים והחרומות הופיעו בעתם במגילות כתובות, בהעתקות שנשלחו מקהלת לקהלת; ויש שהיו מלקטים את הכתבים ומחבירים אותם לספר אחד. אבל הקובצים מןין זה לא ראו או רדרו הדרושים ונשארו בקץ ווית בהעתקות כתבי-יד השמרות באוצרות צבור או יחידים בכל מדינות העולם במספר קטן מאד. מהספרות הפלומוסית הזאת הנקנו מפרסמים כאן ארבעה ספרים שלמים, ואחרי כן שורה של העותות בודדות ורשימות שונות, שלא נכנו לקובצים מיוחדים. וזה סדר הספר שאני מניש אל הקוראים:

I. ספר "זמיר ערי צרים וחובות צורים", נדפס בשנת תקל"ב, אך נזרף כמעט כולם ע"י החסידים, ונשארו ממנה (לפי ידיעתי) שני אקסemplרים, שעוזם נעשו העתקות אחודות בכתב-יד, ואחת מהן נמצאה בידי.
II. קובץ "מחשובות כסילים" או "כתב המתנגדות על כת החסידים מאת הגאנונים הקדושים", כולל כרוניות ואגרות משנת תקמ"א, תקמ"ד, תקנו' – תקנו' (כ"ז).

III. ספר "שבר פושעים" – קובץ גדול של כתבים, כחומר, ויכוחים ותוכחות נגד החסידים עם צייר תיימן. הספר נכתב לערך בשנות תקנ"ח – תק"ס, אך נקבעו בו עדותות מזמן הקודם (תקל"ד – תקכ"ה). קובץ זה שמעולט לא בא בדפוס, נודע ג"כ בהעתיקות כתובות בשםות "ופרת עם הארץ" ו"זאת תורה הנקאות", ויש בכל אלה העהקות שנויי נוסחיםшибאו ר במקומם (כ"ג).

IV. איבער דאס וועגן דער סעקטע חסידייט – ספר כתוב אשכנזית בידי הסופר הנודע יוסף פעריל (בעל מגלה טמירין) בשנות תקע"ו, ועתיק כאן כלשונו באוטיות עברית (כ"ג).

V. עדותות ורשימות שונות (כ"ג). מהות כל ספר וקובץ וגם כל תעודה בודדת, זמנה, מוצאם ותוכנתם – יבואו בקדמות מיוחדות לכל קובץ וחתימתו.

המחבר

פרברוג, חותמיים תרצ"ג.

1.

ספר „זמיר עריים וחרבות צורים“:

בשנת תקל"ב נדפס בעיר אלקסנץ (Olexiniec בוואלין, על גבול גליציה) ספר קטן בן ל"ב עמודים, בשם מורה: „זמיר עריים וחרבות צורים“, שתעודהו הייתה „לומר עריים ולהכרית כל החוחים והקוץים“ (כת החסידים) מכרם בית ישראל. שם המהבר לא נקרא על הספר, שבמקורו לא בא אלא לפירסם כרזים וגזרות, שייצאו באותה שנה נגד החסידים בקהלות ליטא וגליציה, בציורף תוכחת מסור מאת מסוף התעדות — אחד מתלמידי הגאון ר' אליתו מוילנא, או ממעריציו שם תגאון בעיר בראדי הגליצית (לשאלה זו פור נשוב להלן). וזה תוכן הספר:

א) אגרת קנות מווילנא מיום ח' אייר תקל"ב על אדמות מעשי החסידים ומנהיגיהם המשוונים, על אדמות ראש העיר בגוילנא — המגיד ר' חיים ור' איסר, שנרגלה קלונם ברבים ונענשו קשה בפקודת הבית-דין, ועל אדמות החדרם שהוכרזו בbatis' נסיבות נגד כת החסידים. האגרת באה בזכרות העתק מגוף הכתב הנשלח מוילנא „מן איש נכבד ומפורסם“, כנראה — מחברי היביד, בסופו רשות שם המעתיק: „יהודה ליב ... ספרא דקיק בראך“ זמן ההעתקה: אסרו חג שבועות תקל"ב. מזה נראה, שהאגרת נשלחה בקהלת בראך בכונה מיוחדת לעוררת ללחמה נגד החסידים בגליציה. זהמחבר מוסיף לרישמה זו: „וכאשר הגיע האגרת הניל עזינו (כלומר, לקהלת בראך) נבלנו מראות ... נתעודה תרוננים ומנהיגין לכאן בחטאיהם האלה (חסידים) לפירסם קלונס... וכו'. מוצא דבר היה:

(ב) בראו שהוכרזו בקהלת בראך בשפה המדוברת, ביות כ' סיון תקל"ב, בעית הייד זמן קhalb ליל", ובו „חרם גדול ונוראי“ נגד החסידים ופקודת בית-דין להדפס ולרדוף, בציורף תקנות חמורות המוטלות לחוב על אנשי הכת שבבראך לעניין מתגוי תפלה, שחיטה וצדמה. הכרזו יצא מפי הגרנים וחרבנים בבראך.

ג) מליצה ארוכה מהמחבר המתחלת בדברים: „עוד תוספות בייעור“ (חלגת בלשון נופל על לשון — במקומות. תוספות בייאורי לתעודות הקורמות), בה שופך הכותב את כל חמתו על „המהרשים ומחריבים א. מנהיגינו“, אשר גפשׂת קצה בלחם התורה שבעל פה" והחולו „לקרוא בשם ה' בסתרי הקבלה“. הוא סופר ומונה את כל חטאיהם ומחליך את קהל הקרים אחורי ההאידות לשבע כתות „פירושית“: הווזים להגוזל ולהתפאר, להקל על התורת ולבאות

את הלומדים, השוואפים לתענוגים "ולבטול העצבות" וכדומה. בסוף המוכחה שנכתבה במליצת הרבניים הרצואה, בשברי פסוקים ורומיות מותשבעים, רושם המחבר: "ואחרי כתבי ספר הלו... הגיעו אלינו הכתבים הללו מיק ביריסק דליטה, שהעתיקו מן הכתבים שלחו אליהם קיך וילנא, ויצאתי כבלר בקובלמוסו להעתיקם להשמע לרבים". וכך באה העהתקה:

ד) מכתב מקהלה ווילנא לקהלה ביריסק מיום ר' יה איה תקליב, כולל כתב-אשמה נגד החסידות או "כת החסידים", שודיהם שונות מכל עם בנוסחי התפלות, שווגים בתפללה ובשגעון יתנהגו" וכו'. רבני ופרנסי ווילנא קוראים לחבריהם ביריסק "להשמיד ולבער ולהשמע עליתם (החסידים) קול חרמות ושמחות", כמו שנעשה בוילנא. ועל החותם באו: הרב אביד שמואל (הידוע אח"כ במחלוקת עם הקהלה), הגאון ר' אליהו ועד ט"ז פרנסים ומנהיגים נודעים בשנותם.

ה) מכתב חוזר מראש הקהלה בוילנא, בציরוף הרב והריניים והגר"א (הברט לא זריעס), אל כל ראשי הקהילות שבמדינתנו—מודיע: שאחרי בדיקת וחיקירה נתגאה ועוד מראשי הכת בוילנא — הוא ר' איסר הנזכר, והזדה בפני ב"ד על כל חטאינו; . מכבר, נתגלה קלונם של כת זו בקי"ק קלאב' ועוד, הכתבים מודיעים, שהם "עתדים איה להדרך אותם עד מקום שידם מגעת", ימבקשים את כל ראשי הקהילות לעשות כמותם.

ו) ספור המעשה, אין נחפשתה הכת של חסידים, הנקראים בשם מזוריישר וקארלינר" בקהילות מינסק, שקלאב', ווילנא, ומה אביר עליות הגאון ר' אליהו; אין התקוממו ראש הכת ר' איסר ור' חיים המגיד נגד האגר"א וגרמו לו, שהב"ד גור בהוחם של פסח לפזר את המניין של קארלינר וראשי הכת קבלו נזיפה ונידי; אין נמצאו הכתבים והספרים של הכת, והוא פסק ב"ד "לשפט אצל הקונג' קודם קבלת שבת". ואת ר' איסר "הכו בקאנטונג בחדר הקהלה" והושיבוו במסטר מבצער העיר, וכו'. כותב הספר מוילנא מעיד על עצמו "שכל הניל עניינו ראו ולא ודי"; ונראה שספר זה, קרי מ-הodayה מנידון המעשים אשר נעשו בכאן". ספור זה היה רצוף להאגרת הקודמת אל ראשי הקהילות. בסופו רושם הכותב שמוועת בשם הגר"א, שהחסידים חסידים במינות של שבתי-צבי.

ז) תקנות שנעשו בקהלה לעשנוב (הסמכה לבראן). "כדי להסקיט המריבות" שפרצו שם על ידי "איונה אנשים היודעים הנקראים היסידים". רבני ופרנסי הקהלה אסרו על החסידים להתפלל במניינים מיהודיים, לשנות נסח תפלה, לעשות תנועות משונות ולרקוד בשעה תפלה וסעודה בצעת וכיוגא בוז. על החותם באו רבני ופרנסי לעשנוב וגם קהלה לאדרוד הסמכה. הפרט לא נרשם, אך בכל אופן אי אפשר לאחדו משנת תקליב, כיו בשנה ההיא כבר נדפס בספר.

מי הוא המחבר הספר. זמיר ערים וחרבות צורים? גרעץ בעORTHODX, לדברי היכימי" שלו (כרך IX, ס. 593 בהוצאתה האשכנזית משנת 1870) מבטל בזק את ההשערה, שהגר"א בעצמו חבר את הקונטרס, ונוסה לרעת הרכבים, שמלאכת זו נפתחה עי תלמידו המפורסם ר' חיים מוואלזון. אבל גם להשערה זו אין כל יסוד, כי ר' חיים נ汇报 אל הגר"א בתור תימדו ואיש סודו רק

יוסט, בכתבו את „תולדות הכותות בישראל“, מזכיר היה להשתמש בהעתקה בכתב-יד מספר הנדרפס (ע' „געשיכטע דעס יודענטומס אונד זייןער סעקטען“ [ל', 194]). ובאמת אחריו שנעשה הספר „זמיר ערייצים וחרבות צורים“, יקר המציגות, נמצאו אנשים שהיו מעתיקים אותו בכתב-יד, לשם שמיים – מלחתת מצוה נגד חטא – או לתועלת עצם לשם מכירה בסכף לחובבי ספרים ממן זה. העתקה זו בכתב ישן באה גם לירוי בזמן שכתבתה את „תולדות החסידות“. אחריו המשיך באוצרות ספרים וקריםות והודעות במכתבי-העתים, מצאתי בשנת תרמ"ט את הקונטרס הנתקב באוצר ספריו של הברון דוד גינצברג המנוח, ובו השאותsti בעבודתי (ע' „וואסחאָדער לשנת 1890 18, ח [ל', 84-83 בהערה]). ידעתו או ע"פ רישומותביבליוגרפיה, שההספרים הנדרפסים נשארו שני אסמאפלרים – האחד בבריטיש מוזיאום בלונדון, והשני באוֹצהָס הנודע של רוחנטהל באמסטרדם, ולא עלה בירוי להשיג עד שנת תרנ"ט, שאו זיכתי לראות בעיני אסמאפלר אחד מן יתר הפלטה. החובב ספרים הנודע ומיסד „מדרש אברבנאל“ בירושלים, הד"ר יוסף חונאנּוֹיטש מביאליסטאָק, קנה את הספר הנמצא בהולנדית בדפוס אלעקסנּין וישלחו אליו לשם העתקה. (ובונה הנסי מגיש תודה להדר' הנכבד, אחד מטובי עוזורי באספת חמר היסטורי במשך שנים התשעים למאה העברה). העתקתי את הספר אותן באות והחזרתיו לבני, והוא שלח אותו לתיעודתו – לירושלים, שם מקום מנוחתו.

אחרי כל ההתרפקאות האלה, גדרמי לזרף את הקונטרס „זמיר ערייצים וחרבות צורים“, למנין הספרים כתבי-היד הנוגעים לתולדות החסידות ולקבוע לו מקום בונה בראש הקובץ, כי ראשון הוא בזמן וגם במעלה (*). בהעתקה זו, כמו בכל ההלכה אחרת, לא נעשו שום קידושים ושנויים, מלבד נקודות ההפסק שהאגחי במקומות היותר נחוצים, וגם הילקת הספר לפקרים הנסיגים במספרים, כדי להקל על הקורא הבנת הענינים הבאים שם בערובוביה. למטרה האחורה מכוונות גם העratio בשולי הגליון.

זמיר ערייצים וחרבות צורים.

לזמר ערייצים ולהכרית כל החותמים והקוצים מכאיינס וסילונגים ממארין, המשליך מעינם מעין נרפס ומקור משחת, משחתם בהם מום בהם: הסובבים את השונגה גת ורד כרם חמד בית ישראל. לשובב נתיבות ולכלת ארחות עקלקלות, يولיכם ה' את פועליו האן:

ושלום על ישראל.

ומהמעתיק הוסיף נופך על דברי האגרת הזאת בלשון צה ללמד בני יהודה כסית, כסיתך ויכוננה: לירות במו אופל לחרבות אגשים דעאים

* ליודען, כבר אין צורך לשבת, שהקונטרס „זמיר ערייצים וחרבות צורים“. י"ג
חק"ב אין לו טעם שבוט לשבט פאותה, שנכתב ע"י מדבר: ע"ט בדורשא, שנת התק"ה
בשם, זט"ל ערכ"ב, וככחו נט"ב נ"ל דהסידם. אדרתו ע"ז נשוב לדבר כטענ"ע להבי
שבי פיטיעם" (או, מורת עם הארץ").

אחרי שצ'רקליב (לפירן בשנת תקל"ה), גם סגנונו הוק ותפסו בויכוחו עט החסידים בספריו "נפש החיים" אינו דומה לסגנוון "המליצי" טל בעל הקונטרס. ואמנם כל הממעמיך בקריאת הספר ימצא את שם מתרבו, ולכל הפחות את מקומו ומקורו. המחבר הוא, לפי דעתו, איש בראדי, שהעתיק בראש הקונטרס את המכתב מוילנַא. (אפשר, שהוא אותו האיש החתום תחת החותק בשם יהודה ליב... ספרא דקי' בראדי), ואחריו את הכרזתו מבראדי עם "תוספות בייעור" משלו (נומר א', ב', ג'). שגוי הספר נכתב בבראדי, נראה מהרשימה הנוספת לתעודה נומר א' המתחילה בדבריות: "וכאשר הגיע האגרת עדינו (בראדי)" וכו', בלשון מדבר בעדו; ובגמרו את מליצתו הארוכה, מעיר המחבר: "ו' א' חרי כתבי ספר הלו... הגיעו אלינו הכתבים מקיק בריסק דלייטא, שלחו אליהם ק'ק ווילנא" (נומר ד' בתחילת). ואם כן הוא המחבר שישב ממקום לוילנא, והוא המאסף את התעדות מכל מקום. התעדות האחורונה מעירה נשכחה לשונוב נדפסה בקונטרס, כנראה, מפני שכתלה זו הייתה סמכה לבראדי. ומפני זה נדפס גם כן הקונטרס, "ומיר עריצים" שלנו בעיר קזנה הסמוכה לבראדי – אלעלקנסין. המסקנה היוצאת מזה היא, שהרבנים בליטא תחת פקודת הנרי'א עשו יד אחת עם המתנגדים בגליציה ובוואלין – קני החסידות, ולאה השתמשו בתרומות ליטא במלחמותם עם בעלי הכת במקומותיהם. עם תלמידי הבעל"ט והמניד ממעוריטש ועם כל ה"צדיקים" בעלי המופת, שהתחיילו כובשים את הקתולות בימים ההם.

עתה אבאר, מה וגינעני למן את הקונטרס, זמיר עריצים וחרבות צורדים" במספר כתבי-תיד ולקבוץ. לו מקום בקובץ שלנו. הקונטרס הנדפס – זה הח'ך הראשון שנשלח ממחנה הרבניים לעומת האובי – עורר מהומה גדולה במתחנה החסידית. סכנה הייתה נשקפת לכת החדרשה, שעלה חכירה הכריזו בפומבי כי מיניהם ורשותיהם הם, וכמעט שנצטרפו למונחים הפראנקיסטים, שגרמו כל כך רעות לישראל לפני המש עשרה שנה ועוד לא חדרו לסתור ג' על אחיהם מלפנים. מנהיגי החסידים החליטו לבטל את הרושם המסוכן הזה, ונתנו פקודה לכל ההמון הנשמעים להם לאוסף לקנות ולבער את כל האבסטפלרים של הספר המקטרך, כדי שלא יתפשט בקרב. לא קשה היה לקים פקודה זו. כי הספרים שננדפסו באלויעקנסין, על גבול וואלין וגליציה, נמצאו או ברשותם של החסידים, שמשלו שם בכיפה בעירות הקטנות (רק היכרים הגדולים, כמו בראדי, לבוב וקיידא – לא נכנסו עדין לחוג השפעתם), והם יכולים לעשות עם המדייטים והודפס כתוב בעיניהם. כמעט כל הקונטרסים המוחרמים נשרפו או נתבערו באופן אחר, ורק אבסטפלרים אחדים נותרו לפטירתה*. עד כמה קשה היה למצוא את הספר, נראה מזה שההיסטרוין הראשון

* הביבלאנרכ' בז'ימקב לא הבנים כלל את הapter ל"איצער האבסטפלרים" שלו, כי לא ראהו, ורשב רק את הם, זמ' עריצים" המופיע רש' ש' שנות תקנ'ה, זמיר עריצים וחרבות צורדים" שטשנת תקל"ב נרעם רק בשתי רשיונות: של צדר בבריטיש מיטוואו וש' זומט באטשברד; ע' שטינש גוינ' עד ר' גש'יבטס-לייטש אטאואר דער' יודען (פערט' 1955, נס ברישות זייר, קהילת משה), לא נובר דטב', ולא מצאנו באוצר ספריו צ'רקליב שערן אד' ל'האקדמיה בז'ראטבגין

אשר גברך ולא לאמונה: חברת הכספי אשר בחשכה יתחלכו כי אפלות הנה: המת אלה אשר ינורו מקדשי בני ישראל אשר נצטו בבדנה: המלאין תוך תוכן חול ופתוחין לקודש כנפם ככופי החסידה. והנה נר רשעים ידען בחשך ידמו תשכון עליהם עננה; כל נלבב יעיר קנאה הרבה ילטוש ולא ישיבה אל נדונה, עד יקום אויבי ה' לכללה הפרע ולחתמת חטאך כסם מרדי. באבור רשעים רנה. לספוח חרון אף ולחת בתם ה' גדולה היא בין שתי אותיות ניתנה. לסתך פארותיהם לבל יצמח פרי הטעתם לעננה. יסמעו הכם ויספיק לך ונגן החabolית קנה. ויזחו נדייך דרכו ולא יעקס א' הימרת וזרען יירשתה. ולהיות יונק משדי הכתמת האמת ולבנו יעדנת או יבקע בשחר אורו יקרא וה' עננה.

נדפס פה קיק אלעקסנץ.

תחת ממשלת אדונינו המיווה הגדול החכיד ה/docs יוזף טשרטס-
ר'ס ק' סטאלניך ליטאוסקי סטאראנסטי לאזקי ירידא.
ברופים המחוקק מוחרייך צבי הירש בהרבני מו' אריה ליב יציו
מכשחת מרגליות:
לסדר ולפרט והשבותי מעלי את תלונות בני ישראל.
א.

העתק תורף אגרת הקנאות הנכתב מקריה נאנגה
עיר ואמ בישראל ק'ק ווילנא י'א, הנכתב ביום
ב' ח' אייר תקלביית, מן איש אחד נכבד ומפורכם:

אחר דבריהם שלום: אגב אורחא נזרשתי לאו שלוני, אף כי מה אני
לבוא עד הולם. אך הצעתי רוח בטני גולאייטי כלכל מההדיין התיעבה הנעכיה
בישראל, אשר אוו גידי קהלנו הלziehs לגדור פרצות בית. יסראל צנבריה
בעירה, פרוץ מרובה על העמוד עמודי עולם, על התורה ועל העבדה. אמר
למשמע און דאה נפשנו, בפני המתקדשים והבטהרים, חולין המת שעשנו
עכטם על תורה הקדש. הלהבדים אדרת שער זאגן כתך, ובכם חסידים
וקודבי עליין בכוגנים וסתיגים הלקלאיג יביעון. זימן שהדרים ולובשי לבגינט,
תפוחוי הדר במשכיות זהב, שפטים דזלקים ולב רע, ובמצים המכמת תנינים החת
לבושים, לייד ביקוד אש המסימים, אשר נמס כל לב ונקו כל ברכים מוקול
בשל תורה והעבדה הנשבע בארצנו ובמדינתנו. כאן נמצאו ואן הי חזבי
חיזורי מליא קיטמא עפר עיר הנדחת בדיחוי בעיקרא. כי שבע הוועבות
בלטס לצדד נפשות נקיים. ומכלין תלמוד תורה ברבים ופורה עול תורה
על צהרים ומעל צהריי בנימ היקרים הבוגרים בפז, שהיו יושבים בראשות
במלכית, כאן מלכי רבנן, לאקוורייל ואנתוני ומקドמי וכוחשי לבי מדרשה, ולא
המדרשה פיער אלא המעשה שהוא אווחון מעשה הקדושים אשר בארץ המתה,
עוולת ושנק דבר לא נשמע בהם. ومن הוא והלאה נחתה הגוי הזה, פרקו
עולם מעל דיוארט, יהילין רהיז וגעדים שנים שנין מזא מין את מיט
קרואים והולכים לטומא, באמרת אליהם יום יום שחיללה לבנות ימיהם
בתורה. כי א על העבודה זו תפלה, וחיו להתעצב כלל. רק תמיד בשחו
ושמהה, כי אומרים העצבות מבטל היהוד וחיו להצער על איזה עברת

שעبرا ב כדי שלא יבוא לידי עצות. ותמיד כוון קודם מפלחת שעות שתיים שהן הרבה עד עבור ז מגן כל קריית שמע ואף של תפללה, וכלו ימיהם בעשן היוצא מפהם. וזה וזה לא נתקינה בירם, שתורתם יום יום יעוזבו וגם חפלתם תועבה, באמרם שחיו לכין פירוש המלות, וכטמכו פירוש המלות היא מחשבה זורה, תלוי בהם נומי אף וחrown פסולי המקדש ושל חזק. ולומדים בנים לחיות פוחזין בתפלתם כאחד הריקים. כי זו דור תהיפות הבה ומתחבים לפני ארן ברית ה' כמחשבת זרים ונכדים. ראייתם למטה ורגליהם למעלה. הנשמע או הנראה אפקירותא כזאת. וודיתם שנותן ככל עם היישראלי, ודתי הילך מ"ה הקב"ה אינים עושים, ועוטין לעצם אגדת עיזוב לעוזר מגני האשוניות וצבריהם גבוי שבבו ראשונים בתפלתם, וכל העם נסיהם לקולם. לכול שאונם והמנם בתפלתם ומשתקע (?) העיר. ומספריקן באמצעותם, לבון לומדי התורה הקדושה ותמיור הומם בשחוק והיתול ושמחת הוללות. הן אלה קצות דרכיהם ושם דבר בשםיהם, שאי אפשר להעלות הדבר בעט סופר על פני השדה מגודל התועבה הנעשתה בישראל, מה שלא יאומן אם לא יסופר מפה לאיזון. ועוד הנה עקבותיהם לא נידעו, שהה מלאים תוך ומרמה וגנותיהם לכל דבריהם טעם לפגם, ובחילוקות לשונם בכנסין דבריהם בלבד כל עם ומדינה; ועוד הנה נסתם החzon שורש מהותם הייתה במחעך מעשיהם^{*)}. ובעויה בשנה ואשתקן נטלו מחמדיך עיניינו גדיים הממושכנים על הרועים, איך בעוריה מתוך כמה מאות גבילי הלב ועתקי נשדים. גלן כן ארנו כבוד הלצינו לידע ולהודיע בשל מי הרעה זאת, וسمנו לבנו על דרכיהם הרעים ויגענו ומצענו בכנפיהם דם נקיים; רעה ראינו עון בטול תורה ועובדות ושאר מעצים מכוברים שאי אפשר לעלות על הכתוב מהמת חילול השם. ובחמלת ה' על בית ישראל השרדים גלו השמים עונם ואבן בקירות הזעך, כי אכן עליהם פיהם ועל שפתותיהם כאש צרבת, שהחין פורחת פרחה בכלום. טומאה רזוצה בזקע ועילה דרך פתן חרש, אשר יסבכו לקול מלחשים חובר היבורים ספרי דתוותם, מוחוכרים הכתה להרע והיכב אין אותם. ולמייחס מבוי פן יפייצו מעינותיהם מגין נרפא ומקור משחת עיפן כל הארץ. בהיות שברלו פרוון ונסתם נ-חון הולכי דרך עקללות הניל, עד שקמננו עיר ואם בישראל קhalbנו קיך ווילנא יציו ואורנו נגידי קhalbנו ויעטו קנאת ה' צבאות, ובצידן: בבוד הרבה הגן אבד ובאזור שתי כתות דיני עיי פיה הagan האבדי המקובל האלקי א-סדרשמו גודע עטרת ראשנו מ"ו נ"י עיי פיה הagan האבדי המקובל האלקי א-סדרשמו גודע בשער בת ריבים כבוד שם תבארתו ותחלתו מלאה הארץ האירה מכובדו בותהיר אל יהו חסיד ועוני. להודוף ולחודוף ברודף מלא. ונטלו ערטת ראשם ה"ה מוהר"ר חיים מקhalbנו, שהה בגיד מישרים בקהלתנו, נטלו עשרה ראשו מהיות עיר מתנשא בתהיפות המכוניות, שהוא מבני עלייה הינו לוקה בכללים כראוי לו לנמול כפרי מעליין. ועוד אמרתנית עשו גידי קhalbנו ובערו בסם הבURA לבער הקוצים מכרכם ה' צבאות, וטרפו ספרי

^{*)} ע"ד הבוית הבהיר הדבורים הראשוניים בלאיטה בירם דרב עיי בביבריא -xa.
«Нетория хи-ва» - в' («Чтобы дада» 1890, Чврт 111, 84-100).

דתיים השותים מכל עם בית ישראל בשער בית הכנסת בקהלתנו בעת כניסה
השבת אצל הקוניג. וראשיתם ראה פורה ראש ולענה, הוא המסייע ומוא
המידח, אשר הוסיף בינו חטא על פשע, כאשר נודע לרבים בגביה פדרות
אשר נאמרה ונשנית בארכ היפכ בשבעים לשון של גביה העדרות, מעשים
זרים ומכוורות כתועבות האפיקורסים, ופיו ענתה רשותן, איסר שמו נבל
שמו, אשר היה לפניו בישראל לשם ותלה מה שלבניה שקר, ولو שם
כשת גודלו שבחבורותם חברות רשות, כמו ר' מונדל ממינס ק. וגם על
ר' מונדל הניל ראה ראיינו שתים שחן הרבה גביה עדות מעשים מגונים
ומכוורות, אשר כן לא יעשה בישראל. וגם אותו איסויר כול ומוסיף חטא
על פשע הניל אסרו אותו במאסר בית הכלא והכו אותו בשבע עברות כי
קשה בפומבי לעיני כל העם, למען יוסרו כל רשיין ארץ לבלתיה עשות
מחוקות התועבות האלה אשר נעשה לפוגינו. — והשם ישים העקבות למשור,
לצאת בעקביו הצען קדושים אשר בארכ המה, עמודי העולם תורה והעבודה
זו חפלה, לעשות משמרות לשמורתה לבב ישבו עוד לכלה. והזילנו חרט
הגדר בכל בתיהם נסיות לבב יראת ובב ימצא עוד חי לבנות במה לעצמן
לברוחן מן הצבור, וגם כתבנו לכל עם ומדינה ולכל אלופי זיאשי קהילות
ישראל, להיות היהודים עתידיים להנק. מאוביי ה' לעשות גדור וסיג, לבנות
הגדרות הפרצ' הניל ולבנות גדר על להבא, פן חי יסփחו עוד המשפה
הרעה הזאת לספרות חרין אף ה' על ישראל, ונאספו אנשי חד באן מבין
וכ'. וזה זה שלום.

כל זה העתקתי אותן מגוף האגרת הניל, ביום ג' אסרו חג
שבועות תקלביה' לפס' ק: הק' אורי יהודהليب בהרבני המנוח המפור
מוחדר מרדי' זיל ספרה דקי' בר איד יע'א.

ואשר הניל האגרת הניל עירין,* ונבלה נבלה מראות נזינו
משמעות, כי עירין לא כבתה האש המתלקחת זה כמה שנים, עירין מרדיין
בינו חבורות רשות המעמידים מה' להסתיר עצה עצה נפתליין נפתלי עקש
המעמידים ארכותם, כי היכי דילשטי מנהגנו מגנגו של ישראל תורה היא,
ומחלילין שיש בסתר ובגלו,—קמו ונתעورو הרוונים נגידי קהילתנו ונאספו
העדורים רועי ישראל כל הפוטין ומהיגין لكنא בחטאיהם האלו' בפרשם קלונם
להדריהם מעל הארץ.

ב.

כרוז קרא בחיל פה קהילתנו המפוארת מקיק בראך יע'א
כסיון תקלביה', בעת היריד זמן קהלה לכל.

העיר צו כל הקהיל הקודש. זו לאין כבוד הרוונים נגידין מנהיגין
בצירות הנגידים המפורטים ייחידי סגולת שפירי דמותו במוסכם אספה שלמה
מכריין מודיע' זיין; באשר הקול נשמע בכל מתנה העברים, אז עש איי בעיה
וחידת מהר גינויו גיווארין בקרב פמנו כתות ותborות, ואש זענן נחלקים

מוחך העדה השלמה והצדקה, מאכין זיך מנהגים אודשים וחוקים לא טובים, זענין פורק עיל התורה מעל צוואריהם ובהפקירא ניחה להו.

כאשר ראיינו האגרת הכתובה מקרית נאמונה מק'ק ווילנא, או דארטן האט מתנויצץ גיוועזין אש זורה, כמה אנשים רעים וחטאיהם לה' בגופם ואש הא宾 זיך גימאכט מגנוגים חדשניים ומשוננים, שנותן מכל עם היישראלי ואש זענין נגד תורתנו הגמרא והפוסקים ראשונים ואחרונים, און הא宾 מלעיגן גיזעון על דברי חכמים מצקי ארץ. און השדי האט די רישעים נפרנס גיוועזין בגרוי, וואש עד הנה אין גיוועזין במחשך כל מעשייהם, הצעוניים (הצעוניים?) הדומין, לפרישים, און דאס ווועט זויטער נאר ער נתגלת וווערין. באשר הקול נשמע או, כל (כפי?) הכהלות של מדינות ליניא מאכין זיין אריהה שליפה לבוש בגדים נקם קנאת ה' צבאות לחטט ולשרש אחרירות גונכרייה מארץ וכרכות ולחחות גחלים על ראשם בחרמות ושמחות ונדיות, כאשר החלו לעשות חטאיהם תרדרף רעה. און די זולביבה ליטט אונס מאכין זיך מנהגים חדשים זענין בוגנים במות לעצם להבדיל מוחך העדה הקדושה, מאכין זיך בונגדרה מנינים זענין ניט מהפלל עם האצבר בבלגן ובמייד הקבועים לרבים, און זענין מشنינים ממוצע שטבעו חכמים גודלי הפסוקים כל תיקוני התפלות במדינות הללו, און די זולביבה ליטט זענין מחרף ומגדר מלעיבים במלאכיא אלקימים. און זענין עובר זמן קריאה שמע ותפללה, און דוקא בשינוי נוסחאות ניט מנהג מדינות הללו, ואש אונורה גאנזים קדמוניים הא宾 אונז מסיד גיוועזין, אשר און דרך לנוטות ימן ושםאל. וכחיהם גיפנין זיך זעלבי רישעים פושעי ישראל בגוףן און ערוך לרישעתם. זענין פורק עול ומניהין חי' עולם, רק בניגיהם כל היום, און מאכין זיך חבורות חברות כתות. זענין מבוה כלל התורה שביע"פ, אוב זאגן זיא לערנין רק קבללה און זענין מהפלל מוחך הסידור של איש אלקי קדוש הארץ' ויל ואש זיא זענין בוודאי קוץ' בתניות דרינן. מצורף לזה מאכין זיך חלפים לשיחיטה דוקא גטליפני, ואש מען איפינט ניט בכל התלמוד ובכל הפסוקים ראשונים ואחרונים, ואש כל הדוחטים זאגין עש און בלתי אפשר דר מיט צו שחתן.. מען מז קומען לידי חלאה הגרימה ועיקור.

זה כמה שנים איי גיוועזין זעלבי רישעים בעולם, אבל זענין גיוועזין בעת היה א' חממי הדורות פרושים ומנהיגים דארבע ארצת, הא宾 זיא רודף גיוועזין ומפרנס קלונס ברבים גיוועזין, בין מען אי פטור גיווארין פון זיא²). וכחיהם הוסר המזנפת והורט העטרה, אונשי אמונה אבדו ואין מי יקיים לנו עם מרעים. או הא宾 זיך וידר מתעורר גיוועזין זעלבי רישעים שורש פורה. למיחס מבצעי עש זאלא ניט ווידר חיז' נתחלל וווערין בין העמיים שם שמיים, פן יאמור או אונזר תורה איי חיז' כשת חורות, מיר זאלין חיז'

² בעדי הדרו רוביים כאן על כת הדראנקונטיטים, שנכתבו באיטן גאליליות-גאליצית ואנקריניא – לפניו ט"ז שעדר, ואחדם – נדר בז'ך קה' הוודוריין, וילדי ארבע ארצות בטון בעילן ע"פ החלטת הרכבת דרז'ני פשנת 1764 (הקב"ד), פליזר קרוב לוכן הברון הוה ננד הדיפידיאן.

ניתן אין ללוּג ולקלס בבן האומות. עד מתי יהיה זה לモך לבית ישראל? כמו מישרים לעורת ה' בגבוריהם איטלכד וואס האט יראת ה' בלביבו קער זיך מתעדר זיך זיין בכל גפשו, لكنא קנאת ה' צבאות לכבוד שמו הנכבד והנורא לבלי יהחלל, לנזר הפרצה, להזוף את האנשימים הרשעים הללו בכל מקום שהם או שמן מותם, וויארום דאס איז בוודאי אין שמן מינות ואפיקוריות. עד אתי לזרה הרעה הזאת, וואס זענן בודה מלכם ודברים עס מהנוגית וחושים אשר לא שעוזם אבותינו. אין זה כי א רוע לב, השם ייגלו עונם. כל העופר עבירה בסתר מכניין ה' עליו בגלוי.

בבן האבן העיטה הקדושת תניל גורו וועירן בחורם הגודל והגורה, בכל החרטות ושמחות ונדייט, בכל האלות והקללות שבתורה ובמשנת התורה ובכל כתבי הקודש, בחורם יהושע בן נון שהחריט את יריחו, ובשמנת דשנת בריך למרוח, ובקלות שקלל אלישע את הנערים על שביוו את כבוזו (וכל שכן לכבוד שמיט), ובתרומות שהחרימו אנשי כנחיג, — או מהיימן ולהלה חיליה וחלילה לכל הבתים נשיות, והמניגים התקובעים שבקהלתנו וואס האבן רשות מנין צו מאכין בבחיהם, חס ושלום משנה צו זיין מנוגש שלנו מגוות התפלת האשכנזית, ופשיטה איז קיינער טאר זיך ניט דער וועני מטאיל צו זיין רק בסדר חפלות האשכנזים, וואס מיר האבן מקדמוני גאנאי עולם, מלבד השרידים אשר ה' קורא המתפללים תוך השטיבל הראשון שבעד הקלויז דקהלתנו, וואס איז צלול וברור איז דיליט וואס דארטין האבען קובע מקוט להתפלל וענין מלאיט תורה וגנגלת גمرا ופוסקים, ויש להם יד שם בסתרי הקבלה, אין זענן שווין מכמה וכמה שניט מתפלל מתוך סידור הארי זיל, וואס האבן נאץ ועהאט זיעירע מהיגים בעני רבנים קשייאי גודלי קהילתנו המפורסים, וואס האבן ניט מוחה געוועזן, באשר זי זענין, מפורסמן מילדותם ועיקר תורה ולמודם הוא תורה הגנלית גمرا ופוסקים, מפורסמים בחסידות, יודיעים רבונם ומוכנים על דרכם האמת, — דיז זעלביגע מפורסמים איז, מותר להתפלל כמנוגם מתוך הסידור של קדוש ה' הארי ולהיה ואפס זולתם. וחוץ להשתיבל חס מלזהכיד לשוט בנין לשונית מגוות התפללה האשכנזית אף אחת, אין להם עסק בנסתורות כלל, ולא כמנוגי הספרדים — רק כמנוגם המדינה הזאת דוקא. וחלילה לשיזה, כמנוגם אבותינו, וכל זאת וואש מותר איז היינז דוקא לאנשימים שנט מבן זישוים שנה ובועלה, אובר הפחותים מבן שלשים חיליה וחלילה זיך זיין להשתיבל הניל. גם איז מען גור בחרמותה הניל, עס זאל קיינער ניט גיין בענין לבן בשבות ויטים טובים חיליה וחלילה, רק דיז צטיליכע מפורסמים הייזוועט לנו וואס זענין גודלי עולם בשיס ופוסקים ויראת שמיים וועוסקים חמיד בתורה וסצונות. ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול כאחד מן הבנויות. והארום וחער עס וועט גיין מהיומ אין וויסה קליעידער חוץ מן המפורסמים הניל, איז מלבד עונש החרמותה הניל וועט מען אים אפזיטן באמצע הרחוב וועט זיין ללוּג ולקלס וכמופת לרבים. — גם עעל אודות החלפים והסכינים של שחיטה דיז גישיליפנה, חס מלזהכיד בכל גבול קהילתנו וסביבותי, ווארדת דאס איז בוודאי במזורי שמן מינות. שחיטתת האכניים גישיליפנה ההט איז נבלת וטרפה. וכל אנשי קהילתנו וענין מוחרים וצומדים, זאלין ניט צסין

בשחיתת החלפים ההם. ובכל מקום הוא אחד מבני קהלتنا ווועט קומען. למקומות אחרים מוו ער הקירה האבן, אויב מען איז דארסן גונגע לשחוות בחילופים ההם, אויב אסור לו לאכול פונכ' עכרים במקום התואם, ובז רשיעים הייעבה, ולא שום הבשיל של בשר, וואָרום די כליט ועגען אלי נבלעה וטרפה וווען איזן אורת ווועט קומען לעתלטנו (און) ווועט ניט וועלן. עסן בישחיתת השוחטים הקבועים בעיר, אַדרער ער ווועט זיך גויהג זיין בשום כהאג החדש, אַדרער מתפלל זיין כמנגן הספידים וסידור הארכ' זיל, מוו ער בעל הבית מודיע זיין להנגיד הפרסנס החדש לאזורה ולגרוש את האיש התואם מן העיר, וכל הקודם לרדוול ולהרדוול זכה לשמיים. — גם איז תוקי גוירטנו על השוחטים דקהלטנו, זיא טארין ניט וויאוין זיעירע החלפים לסוט אדס אורה כלל, רק לאיזה רב מבורסם באיזה קהלה מפורסמת ובידייעת הפרסנס חדש על כל הנזכר לעיל איז אזהרה גודלה בחרמותה הנ"ל על כל אנשי קהלטנו והסורים למשמעתנו: חלילה להם לשנות מכל הניל בעונש חרמותה הנזולות והבראות. וכל זה האט מען גיטאן לכבוד השם יתריך ותורתו הקדושה, עס זאָל ניט חי' נתחלל וווערען כבודו וכבוד תורהו, איז איטליך זאָל האלטן זינגע ניגנים וואָס איז מקדשנו גאנז אָרץ, שאָן כה ביד כסום ארט לשנות מגהה קודש שהזקינו בו אבותינו במדינה זו. איטליך מדינה לנו האלטן זיערטה מנהיגים.

הgam או קהלטנו האס ניט קיין כה לנור אומר על שاري קהילות תחולות זאלין גיב' הקירה האבן און חרמות דריך געבן. רק עושים דרכ' בקשה לבען כבוד השטיית קודש ישראל: קערין זיך כל הקהילות מקנא או זיין קנטאט הי' צבאות, כמוינו כולם בני אב אחד בניים לאל הי'. ובאשר איז כה יומן איז קהלטנו דער גראעסטער קיבוץ מבחר ער ואס בישראל בכל המדינה, מלאה חכמים וסופרים וזכות הריבים תלוי בהם. מצאנו עצמינו בחובין להיות מן המערורין והנוקבין חזרי לבות של כל אחבי. און דעם ברו וועלען מיר סייקין לכל גבוי ישראל, מהרים קול תרועת חרמות שמותה ונדיים על האנושיס הרצעים וואס זענן פרוך על תורה און מאכין זיך בזונורי מניגנים וכנגהיגים חזשים מיט טינוי התפלות, מען זאל ניט לאזין פאן זיערטה מעשים רעים לפרשן בין הצבור בסום קליזיל או בית המדרש חדש ואש ניט איז קבען לרבים לתורה ולתITUDE. ובזכות תורה והעכוזה זו הפללה בלב שלם נכח כולן בבחירה לעלות בהר הי' ולקיים במקום קדשו, ויגאלנו גאות עולם להבר את האהיל להיות אחת, Amen.

הברוז זניל איז גיועזין במוסכת שולחן מלא וטהור של הרזנים נגידיס פרנסיס ומנהיגין, בצריך כל יהודי סגולה קראייאי מיעדר אנסי שם, ובצירוף רבנים מופליגים מאורות הגדוליים יושבי לשכת הגויה דהקליזו רbeta דקהלטנו מקיך בראך י"א.

ג.

צד תוספות ביעיר לבעד הקוזים מן הרים, נדפס דברי פי חכם אחד בן חמי קדם, במליצת הגנו וכתו ואנו, ודבש וחבל אשר תחת לשונו: ירעש בקרלו נפלאות, על התבוזות חובי חבר בולאות, ותחתיים ירגון יריעה, יהו לתוכם משאות שוא ומדוחים, אילני פרק וקוזים כסוחים, נתבעים ונאלחים מלאו בהיותם אוחים, אך סורדים ישכנו צחיחים.

פתח דברי עירנו ויעורו קנתה זה צבאות. זה ימים רבים כאשר עצור בעצמותי ולבי הולך וסוער כהמות ים ימה ווורקי לא ישכון, ועכשו בייתר אחריו רואי מכתב עו תבין דברי פי חכם חן א' מגמוני הזמן, אשר לו נתכנו עלילות תורהנו הקדושה וכל מהלך שבילי הדעת והתבונה נהירין לי', חוכם קודש ומתחו לחול ים התלמוד, מלא דעת ויראת ה' ויסודות בהורי קודש, מהגב מזא הפנינים ואבן יקרה, מצוקתו מצוקי ארץ, אשר עליהם הושתת TABLE, ותוכם רצוף אמת לאתבה את ה' אלקיו לעבדיו לבב שלם. מפני יהלכו לפידים, פטק זין הנפק מאתו על מתרביה האנשים אשר הוכו בסנורים, והחדשים טkor נפתח לבית ישראל במנגנים שונים, מהרים ומחוברים את מנגינין הבנינים על אדני פן. שפטותינו גנטופות מר, מתרעם על מוזותיהם של אלו הנחלקים מהן העווה לחזוב להם ברורות נשברים, להפר חוק וגובול אשר בכלל ראשונים בארץות אשכנז, אשר אנחנו מגוע תפארותם, שכוני הארץות הללו, בחוקים ומשפטים צדיקים, בכל אשר אנחנו עוזים פה היום בתורה ובזהה שבלב זה הצללה הסדרה לנו מימי קדם, בגולות החל הזה אשר אין דרך לנשות ימין ושמאל. וזה החלים אשר יזמו לעשות, מלעיבים במלכי אלקים לפרט גדן של חכמים אשר היו מלאים על כל גוזם, כשפט מים רבים בכידים לתבון ולהזרות. משנותה היהת סודורה בפיהם, בלולים במרקא ובמשנה בדלאות חדפים ובקיאים, ובוקעים חלוני רקייעים, ושמעתתיהם מרפסן אינגרי והנה חדשים מקורב באו נצבו כמו נד קזר בימים נחלה להבדל מתחן העדרה, לבתי איזו בקירות התורה הנגלית ולבניו עד עולם, וכל עסיקיהם בנטרות. מה מאי חמו מעין של תנאים החכם הנזכר, כי מלך ה' צבאות הוא קנאין קנא, לאזאת בחרף לקראת האנשים והמתה, לסעף פארם בمعدצת, על היותם נפרדים מקהל הגוליה, ולא יאכלו את העברים, כי תועבה היא להם לאככל משחיתת הווחבים הננסכים מגמוני היבן שופטי ארץ שבימינו, אשר בית ישראל נשען עליהם ועל פיהם ישק כל עם הישראל, שופטים ומורי הדראות בישראל שבכל עיר ועיר להעמיד שוחטים וווחבים עיף ווחב ביניהם אשר נתן ה' להם לב לדעת להבין ולהזרות. ומה גם בקהלות הנגידות אשר שם יקנו המאורות הנגדולים מאורי אור המאירים לארץ ולזרם, אשר גונן הפוארה נצר מפעט בראש הדרי קדם. זוכותם חוכת אבותם מסיעתם לבב יכשלו בכל יקסו חז. וכל א' כדי לעצמו, היותם מלאים זי ומפיקים נגה א/or תורתנו, בלחכה כמותם בכל סקוט.

הנה קמו בערים מיטילין מום בקדשי שם רוזי ישראל לאמר, כי עיני בשוד להם ו הם משוללים מבחינת הסכין של שחיטה ושאינה ראוייה היא. ואמידין לעצמן איש סכל נבער מדעת לאככל מובחו, יגסו עיר לבוה אשר טה עיני מראות ואין לו לב לתבון ולא בינת אדם לו. ובכל ראיי העזים

יזבוז לעצם לאכול מוכח עכבר דזקן. אין זו כי אם רוע לב וחול ושורש פווה. מי יתן ותגלה דעתם ונודעה חסאותם ותועבותם, אשר הפה עושית כוונים למלאת השמיים.

שניית מדברי סופרים. אשר נפשיהם קזה בלחם התורה שבעל פה, לדריש מעל ספר תורה ה' החוקים והמשפטים התוריות וגבלות לנו ולבינו. למסוך את בשרים בין הרוח ועיסים רמניגים מצפוני החכמה העילונה או רין בדרא המטלאים בתרישיש ומשוב齊ות זוהב במלואותם בכל חזרי התורה הניגלית לעין השמש. או החלו לקרוא בשם ה' בסתרי הקבלת, ולא כל הרואה ייכנס אל מקום אבני שיש טהור ולטלול את השם יטול, ולא כל תבשין אבינו או רבינו ידיעת בטהלה, לבלי יתגננו רגליו וירוץ גולבלתו. ולא עיניו מראות מתביס אל האלקים, פן תאכלתו האש הגורלה זוקין דנורא ובפערין דasha, מאן מעיל בר נטהה לתבן.

הן אמר נודעת יד ה' את אהביי עצאת השם בגבורתו. אשר או ריהם ויאורו עיני לטעם בירעת הדבש וחולב של הקבלה. אמנים שמשא לאו אכולי עלמא ניחה. לכל אשר ייחוץ לבוא אל המליך חזרינו ובגנוינו אוצר הפנימי. ען קראתך ושנויות היבנא טלא, נהרנה ראייה אמרות טהורות של קדמניגים, חזבות לתבות. אש מסיפה תאכל לכל הבאים בפוד ה' טרם מלאות לחם ימי בינה, וכם אודעה דרכני בנגה. ועוד ימלאן עטניי חלב ודבש וגופת צופים של תנmia ובחרית הרומים אשר סביבה לה, ועוד ימלאו לו ימי החגנותים מהדר והוד תפארת עדי הזוב וחלי כתם הטוב ואדר יקר תפארת תורה הניגלית, ואור לו בצעון הלוות ומדושות בטעם, עז ופרוי שות, גידל על כל מים ועל יובל ישלה שרשי, ופוארות תארכנה בכל קני תורה בדבר הלווה בכל מקום ואומר (?). ואחר תודיע אthon אלקים את כל זאת, אם חוץ בו ה' להפיק עליון ען איז להעלותו אל מקום ביתה אן האהר מרכז הקבלה. או יצליה או צכילה: תורה היא ולמדו היא זריך. לחיות יונק מסדי החכמה הניגות היה מרוב מובהק למסור לו ראש פרקים וכשבים ללבושים. הלא מודעת זאת מספרי הקדמניגים בעיטה עולם, ורעיםם בקהלם על הנחותיהם ונוטלים עשרה לעצם לאחיזה בשלchetת הניגות במרומים, והוא לא ידע ואשם. ותהי חטא הגעריט הגעריטים בעם המתיריטים לעלות אל ה' לבוא שעריו אל החצר הפנימית גוזלה מסא, כי חופשת לא ניתן להם לחפש במכתני הזוב במטמוני חומה העליזנת להשוף מצפוני או רג הנעלם. אם אין או רג מהזיך את ברוא דתוריה החשופה וניגלית, סאדר קריית ושנויות בטטרים הרבה אין קץ. אין לא יחת ויסחד יותר לבו מפקומו, להיות מפסס וועלם במעלות השלום, ושליבתו חתונות נשות תחתוי, ואין יקום ברגליו בפרשיות אדרת תורה הניגלית. כאשר יחולות החלום תקיין ויריקת נפשו.

תי און צלצל לנפים, מהז סדיינט זו פונגה העבריט. היהת כן בעזן מקודם, חכמי חיים גבה לבם בדרכי ה', מלאה ארשים דעה כפיט ליט מכסיים, הי' בקראי ומישבן ברעדות הרוחבה ומלהה, עוזים בגביה אגניות לפלפל בחכמה ומצעו חoon מה' להציג לאור תעלומה הכרמה בתהראות הלהבות. חובי חיבורים מחוכמים בחירותות זאנטז. על שכיה חמדת האורה, והעטדו

תלמידים הרבה, ויזיתם היו אמונה לאל להציד פורי האמונה לסקל מסילות ולפנות הדרcis לישר הדורים. לבלי יטו אמורים ממסילות הירושיט, לבלי יתרשו לעלות ולבוא אל הקודש פנימה, עד כי ימזו וישתו מעסיט רמניטים ומין הרקח יינה של הרוח המרווחת ומקוטרת מור ולבונה מכל אבקה רזכל, ספרי וכפרא ובו לא חלפו אורך בכל ושםורה. ובימינו נפלגה הארץ, חלק לבי' העם: חזים אל הים הקדמוני ים התלמוד וסייעיו ופאdotio וכל הנחלים הנפרדים ממנה, וחזים אל הים האתוני חכמת הקבלה הנבעת לנו מנהרי נחלי איתני פולם אחר חחימת התלמוד. אמנים המתקדשים והמתחרים אל גינט וורדיס של הקבלה מוה ומזה הם כסופים וככלמיין, ואינם יודעים מאומה כי הירידן מעלהם עדי התודעה הנגלית, ורקצים ואינט מגיעים לקטף עולות בכרמי הקבלה ובסודה לא באה נפשם, וייהיו משניתם ערומים, זה וזה לא נתקימה בידם, זולתי קROL והממצצפים והמתגינים, כל ימיהם כהנים בהל וחוזאות, כריעות והשתחאות, מתכסים בשלמה חדשה, אשר לא ניתן להם למורשת, כיילו היה אור במושבותם והנה ענן וערפל חתולם.

מה מאי פלא עוזם תשוקת הביערים בעם, איך תשאט רוחם וכלהה נפשם לתשוקה נכבדת, لكنותם שלימוט לנפשם העכורה ורמוסה בחמר חזוצה בבלואי סתבות, ליכנס אל היכל המליך ה' צבאות שמו, אל גנת ורד מבחר עצי ברושוי, אשר חומת אש לה סביב. ואף סדרי מנהיגינו ותפלתנו שמו ל佗ubeה, ושירות ארשיים ספרדים, לשיר במללים במנוגי הספרדים שכוני איסים הרוחקים, אשר להם דרך אחרת בכל נימוסיהם עפי גאנז קדמוניהם, ואגחן שכוני הארץ האל אין לנו לסור מכל הדרך הכבושה לנו, ויסודות נהר יזק נהרא ופשטי, והם סותרים עיט לבנות בשם' מעליותם. אם במה שהותרו לא התבוננו, איך יהיה לחם עסק בנסתורות הרוחקים מכלויתיהם.

ובה עצמו ראשיהם וגדולייהם, אשר הבוערים שותים בעמא את דבריהם, המשמעיים הוד קוילם בכל רון טמיר ונעלם. הגדויל שבתם בזרעיו עלות יהוליקבן טלאים, הסכלים והסתאים, לתה להם ערמה דעתה ומומה, לתחכם ליפוי זרכו ומחלו וירף בגדרו, עורך שלוחן לפי כל אחד, ابن חד השוחד, למען יאמינו בדבריו וישירו תhalbוי, יאמרו ברוך שכמת לו בעולמו, פאר וכבוד נונתינט לשמו, באמրם ראיוי זה שתשרה עליו שכינה, במקומו עוז וחודה רונגה, ולפנוי תדייך דאבה, ואין לפנוי עצבה, וקהלן ערב ומרתאו נאהו, ובקומות רנה שט התפללה, הוא יתפלל עלינו להגדיל מהלינו והודינו, וועלינו לתה הודהה על חביל גורלינו ואור נגנתנו, כי קדושים איטם אדונינו. והן עומדים להתפלל בהודאות ולהלל, משבחים ומhalbיבים ערים כחוללים. קורדים בשפתותיהם ובעיניהם רומאים מכרכרים ומפעדים, פוערים פיהם לבלי חוק, והקהל נשבע למרחוק. כמעשיהם בשבת כך מעשיהם בחול. זמירות יאמרו בתוף ומחול, מאירועים בתפלתם, כל הימים נגינתם, ואין עומדים להתפלל לעוזר השחר, באמרם כי גזונם נהר, ועוד אשר ייריקו את אשפטם לכיהר עצם מוחמתם, לבלי תה' תועבה תפלהם, ועוד ישימו באפס קטורה ועשב מעלה עשן בקייטור הכבשן. וזה אל זאת נגונים להוציא ואש מהאגנים. הגדויל שבת פותח ראשו והכל צופים בעשן, ובמנו יהיה לבער, לכל בסיל ובכער, ממן מדרליקין באוירין דאסא וזוקן, עד יתחלחו מעיהם, למלה משא להקל מעליותם. ועוד השם

במורכבים יוסכיבים וחומיפט, ופעפיותיהם מתקצרות, חולcis ארכות וקצרות. והגדול שבתוכם נתן קולו לפני חילו, וכולום עזמידיט ממעל לו, חאה פותח ותם עוניים, הומים כדרובים וכינוים, וזהו המשביר להשכיפט מטבבו, להכין שאר לכל החברה הכסילים עם קרובו. אך אם ילאת כלכל, מתחת להם חקלוקן כי רבים איכיליב שלוחנו ובוועים הוננו, על בואם בצל קורדו ומעוננו, לבך שחשמהה במעוננו, או ייתם כספו ומקנה קניינו. מלחהפיק להם די צרכט, או ייתן עיניו בבעליך ממן אשר הון וועשר בביטם, לתחרידט ולהביעיתט, כי הונד לו חזות קשה ממשים, בהיוונו נופל ונגלי עיניהם, בחוזן לילה בנפל עז אנטשים תרדמה, נגלה לו כל כל תעלומה. להודיע לבני הארץ את המגערת ואת המוחמה המתחולל על ראשם מלמעלה. הנטאנן לו יהוש וימלאו מתגניז חלהלה, איך ימצא מזור ותעללה, להנגצל מפוח יקוש פחד ותלה. ואו הוא ישיב אמרץ, יבטיחתו להיות לו עוז מזריו: חטאך פרוק בצדקה. או תגצל משוחה עמוקה, תן פרידןיך וצא מגורה לדורתה, מגנן לשמה, יתפרק חן לך את הקלהה לברכתה, משינו ששון ושמחווע, וגסו יגונן ואנתה, והפידן יצא לחולין, לכל הייזאץן בכלין לבן שאולין, ערת הפרושים והונירים, האוכליים למעדנות לחם אבירים, להכין לכל א' מטבח, והי' אך שמת, שיטים ושמחים, בעל עולות מהים, יצזה להכין לחם מטעים, גרד וכרכם עם כל ראי' בשםיט, כי הרכבות משמה הלביבות, מרפא לנפשות הנכאבות, ובוior לבעלוי מריה השחווע, נתן שמחה בלבו ששון ואורה. ובהגי' יכי התשיבה עט יקומו במשפט כל יצורי עולםים לפני רם על כל רמים, כל עדת ישראל מוכנסים וזמים, פלאל לאל וועוקים ומתחננים, למחות פשעינו כענוגים, הם אוכלים למעדנות, מטעמים הרבת מיניהם, ובתענית שני וחמשי ושני יאמר הגבור החלש אני, וביום הזומן סר פח' זאוני, ומזה גם היום זמן פסח שני, יהיו אוכלים בו לחם עוני, כל יודעי דת שפתינו מרכז (ז) אודרים לפסח חטא רובץ, אסור לאדם לעונתו בו גפסו דמו ברדאנו. מאי' אתמה על נימוכיהם. האט ידמו כי אין בבין אל כל מעשייהם.

השבתי דרכיהם הנהנה שבעה הבהט, אשר להם וווער רמתה בשבעה דרכיהם ייטסו וירדוטו אחר התבבל ויהבלן, וכאהוד הסידרים יטולו. עמדותי על טענות בחזות ابن הכוועים, על אבן אחת שבעה עינים, אשוד הטטו אותם עיניהם המשוטחות באארץ אותביהם. כעטסן על עורי תבריהם, להתאבך בעפר רגילהם.

וקובל אני עליהם הפורצים הכרוכים אחריםם, חצבו שבעה עטודיהם: פרוש שכמי, שכם אחד כל אחיהם להתגדל ולהתפאר בההלה ווען, הייתו חobar חבורים ביחסם, פין ידרבר הכתמות, והונט לבן תבאות מוכחות ומוסרים, لكنות לעצם שם כוב להתגזר בעילות תhalbוט, לסתור עוזו שטה אימטו מוטלת על הבריות. מזיחם אודרים: אשורי שוו יולד שוו גידל, והיא אעור אימחת איהם חליש על גבור, באמוד עליו כבודה חזקי ווועך על דאשו מלמעלה, וווען על דרכו כץ, הקיט אפסי ארץ.

פרוש נקי', תניקפין וממעוירין לבות הכסילים המוערים בעט, החואיבים לעלות במעלות הסולם מוצב אדמתה להארץ מענית, במונחת וועונג בלי' יגעה ותענית; ובלי' עון יודען לתהיות רצין. וועלין ככש לרצין על מזבח ה' שלמעלה, לבנות בשיטים מעליותם, עיי' נועם זמירותיהם יומדו ערייצים, להברית כל הוועדים בתפלתם השגורת בפייהם. לעולם ירשו ארץ.

פרק ש' כווזאי, המכאיו בתורת הקדושים, אשר יביאו בם ישראלי נדיים ונבדות למלאות גורונם, לבל ימר בגיניהם כל היום; אינט עמוסים במשא דבר ד להעמיך שאה ולזהר ראות עניין בדבר הlecture, להיות צופה ומביט בדברי חכמים וחיזותם לשעשע נפשם להיות מטופס ויורד לעומק הנחל היורד מן תערים התלוני בסערה, על מכונם יוסד ארץ.

פרק ש' פדוֹכה, לרכאחת רגילהם כל עשרי עם, אלו בעלי הלהות בעלי מריסון וקרנימ, החוריין כמייא זידיגלה באפיקי נחלים אשר לא יכובו מימותם. עליהם יאמרו כי הם בונים חרבות למו, ומיטילין מום בקדשים היהות כובים לכל דבריהם, ואין יגיעם בדת אמרת ולשונם תצמיד מרמה. יכולו ימיהם בפלול של הבל, והם מתחביבן על עסקי נפשותם, מבתוים עצם בקהל הארץ המיסוד על אדרני התהוו, וילכו אחרי ההבל ויהבלו, ותחת פלול יגיעו לך טוב תורה אמרת שבפיהם, עץ החיים הנטווע במרקן הגן, פרדס החכמה העליונה לנטווע שמים וליסוד ארץ.

פרק ש' מה חובה, חובת היום בבגדי לבן, הגי רחפו גונדא, פעישים מעשי זمرة דפומה בהלה, עד דפקע אגרי בי דינא רבא ליתפרע מנייניו, מניחן חי עולם וווסקן בחוי שעלה, ולדורותה דור עקש ופתלטל. האסיטים עקלקלותם ואשרויהם מני דורך עקבות אבותינו מהלך שביל הרעם וידאתה ה, זמן תורה לחוד ומן חסילה לחוד. ומקרא זה אין דורשין לעצמן טטר מים וכי. אין תחלת דינו של אדם אלא על דברי תורה המנוחת בקרן זיהת. ומוואותם מלאים מפיקים מן אל זו, הרוג בקר ושחות צאן, אכלו ישתחוו כל דשני ארץ.

פרק ש' מיראה, יראה להם ונובה להם, רמות רוחא נקיטי ניגרי בריתא, לפסוע חוץ לדיןן של חכמים בעלי הוראות ודינין, עורי השלחן צפה הגזית, אשר האירו אחריהם נתיב לכל קהנותינו בגבול אחינו שוכני הארץות האל. כשהר פרוס מפה על השולחן עריך^א מימהם אנו שותים, רביט שתו ורכבים ישתו עד אין קץ. לעולם דבריהם נצב, יסוד מוצג לבית ישראל, בל יערוך ובלי ישובן מאחריהם סגרו חותם צר. וכמת הפרושים נחלקו מכל העדה אחינו אנשי גלוותנו בהרבה דיןיהם, כמו בתפלין דזיהת תרלין עzman באילנות הנזולים. אשר לבם היה פתחה עלי מימי הקבלה, והם אומריט מקבלה ואילך לא אהיה חובש פאר, כי אותן היא, מה שכבר נглаה רוי זו לחכמים מאורי תגוללה נזרלי הפטוסקים החליאו עזה והגדילו תושית, באמרים הנזהה עשרה מצה ויכזבם בדיינים אלו. פוטק שפתוי מתחה לו, לשנת מתני אבותינו וגוזלינו, יהיו מלעיבם במלacci אלקים העולים מן הארץ.

פרק ש' מאהבה, אהבה בתענוגים, לבנות ימיהם ושותיהם בנעימים, ואינם באים אף (אך) בಗל לחם. אכל ושותה יאמרו לה, ומגליים לה חזרי סוזה לאחוה בתבל הזרם וסת בינו ותענוגו, וההוראה מונחת בקרן זיהת. זאת דמי תמלך של עולם אינם עוזים, אך למסkan אתبشرם, בכל אשר מתואת נפשם בברך ובצאנן הם יקחו. חלקם חוקול הארץ.

^א) המהו מושג של השלקן פון, מודעתה בסוף „הטהרה“. (ול' פולחן)

אי לזאת יזרד הנבן המשכיל יוזם וישתאה מהריש לדעת, מות זה בהיותו מבין ומאון ומביט לקל פגיעותיהם ותפלותיהם ברעותם. הבות יבחר הז' לאכול ולשתות ולשמה, ואין חרד על דבריו וכל ימיהם לא יאכלו בעבון לחםם. ולא תשוח עליהם נפשם לדבאה על אורך גלוננו המר הזה, ואין א' מהם חולת על כבודנו בחטאינו, אך שיטים ושםחים אוכלים וחוגגים. כדי הדריך לאזרור קנאה לפנות דרך ולסקל מסילות, לבל ירעוו ולבל ישוחחו בכל גבול ישראל, ראשית תבאותה הז', אשר כל יגיעהם בדת אמרם בסיהם יבלבבם, לילה כיום יעירו בעסוק התורה החשופה והנגלהות, ישלוו פארות כעל יובל, להגדיל תורה ולהודירה, לחדר בכל יום תמיד מבורות ומפעינות הנובעים ממניינו תבוגותם, מים המתוקים מדבש ונופת צופים.

כל זה הציקתני רוחי עד יצאתי לחוץ, לדבר להסיה לאחרים חמת רוחי וכבוד ابن אשר עם לבבי, אשחת ויחפש רוחי לכל איש גלבב: החיקו מגן וצנה על כרם בית ישראל לכלות הקוצים והסלונים מכאבין. ועוד נספה, בעתים הללו שמען ותרגוז בטנו כפרוח רשיים במנינה ליט א', טרו וישרצו ויעצמו במאוד. הליצנים נראו בארכן היהיא. המתלצצים בכל דברי חכמיינו, עתקו וגם גבריו חיל. עד הנה נסתירה דרכם ונתייבותם וՓרי מחשבותם, ועתה אתנלי בהתחתיו (?) עיי גודלים חקרי לב קיק ווילגא, והכטנו להחיק פן ורומח בישראל, לשבר מלחמות הכהרים הניל, להשוף מעשיהם המכוערים. הן גרשו אותם מעל פני האדמה, לבל יסחפו על בית יעקב ולא יבואו ויטמאו את אדמותם. כן ירעשו כל העדרים הגנבהים, ורוננים יחקקו צדק לכטוב מרווחות עליהם אל כל ערי מושבותם וחובורותם, כינוס רשיים רע לסת ורע לעולם, לתפיכם מעל כל הארץ. כל החדרים לדבר ה' ישאו נס ומעל קנאה, להמתיר על רשיים פחים ולהשיב שבעתים אל חיים, חרפתם אשר חרטו עקבות משיתנו ותוורתנו, לצאת עליהם בחורף נוקמת נקם ברית ה' אשר כרת עמו בחורב, ועוננותם ילכדו אותם, לבל ייחטאו עוד במעשיהם ויזט במעליהם, רועי זונות מאבדי הונגה של תורה, באמրת: זולכת זו נאה דברי המkil בדברי תורהנו, ועוגנים ארחות ישר, יגילו בתהותכו רע, כמקتاب הראשון אשר העתקנו באגרת הזה. ואנתנו את גפינו הצלנו כי הומרנו. וכל החוסה בשם ה' באמת יכוננה האל וישים בלבו אהבתנו ויראתנו, לעשות רצונו ולעבוריו שכם אחד בקרוב כל קהל ישראל, ובימינו יושע יהודת וירושלים במתורה.

ד.

ואחרי כתבי ספר הלו, שהוא חרב נוקמת ברית אלקין אשר כרת עם אבותינו, הגיעו אליו הכתבים הללו מקהלת נאה וחסודה ק' ק בריסק דליטה, שהעתיקו מן הכתבים ששלחוי אליהם ק' ק ווילגא, ויצאיו לבLER בקולטס להעתיקם להשמע לרבים: מלאים זיו ונוגה מפיקים, כאיל תערוג ע' אפיקים. יזהרו כוונת המזדיקים, היה אחות אלופים ראשית גידים, אבורי הרזעים פרנסי ישראל הם עומדים על הפקדים, הנהל עדת ישראל קיק בריסק יס' א. יטלית הוזק חן בשפחותי, באלטן וברכבותי, ראש אלפי ישראל, היה רב

הגאון וגדורל חמפורסט הרודה בקי'ק הניל ובכל גלילות הניל, בבוד גדולה
שם מתריר אברהס נריין *).

אחיננו בני ישראל, הלא ידעתם חדשים מקרוב באו אשר לא שعروם
אבותינו, שנתחברו כת השודדים, כחבר גודדים, מראים קולות קלפידים,
ועושים אגדות לעצם. ותיתם שנות מכל עםבי בנוסחי התפלות מכתבע
שטבוי, חכמים הם בעיניהם ואנשי מופת מה; וכל היושבים לפניהם, אפילו
עמ'ה שאינו קורא קיש, חיכף כאשר מדבק עמה קונה העולמות בשעה אחת,
ונוג שואגים בתפלה שיע תיבת לעז'ן מגוניט ובסגנון יתנהגו, ואומרם
שמוחשבתם משוטחות בכל עולמות. ובעויה פשתה המסתפה והפרחה הארצעת
בכל מדינה ובכל עיר ועיר מספחיה ומפחחה. ומכטלון תיאת כל עיקר, וכן
שנו ר בפייהם תמיד למעט בלמודם, ושלא להצעיר מאר על עיריות שבא
לידם, וכיוצה בו דברים קשים ומכוירים, כאשר נתרדר לפניו באדר הימכ'
שהיעדו אנשיים כשרים ונאמנים עליהם על מעשים מכוערים ומדרכם המוקלקלים
ובעויה בהרבה מקומות מסיתים ומידחים בני צין המזוינים בהלכה. קראים
והולכים לטומאים **). זמורה הרשות והם לדמים יארבו. כל ימייהם כחגיג'
מתקדשים ומטהרים אל הגנות, ובקלילים שכיר על הפרישה מן התורה. ואוי
לهم מעלבונה של תורה הוגרת שקי'לים. ותמיד הם מליעבים במלאי'
אלקיים והילל שם הגוזל בפני עיה. ובפרט בעמדם בתפקידיהם המזוויאות
כפי שנתרדר לפניו מפידתם, מראים קולות שונות. וקול המכון הקရיה הומה
להבליהם, ולטלים ולחבטים כנביי הבעל, ומעשייהם כמראה האופניים בקדושי',
עליגונים למטה ומחוגנים למלעה.

הן אלה אפס קצת מעשייהם, אחד מני אלף מדריכיהם המבערים, ועל
כלם הוזו ואמרו טעם לפנים בקדשים בעיה, כאשר הוזו בטוני החשודים
הגוזל. לאות רואי וכוכן שתרדגה עינינו דמעה כנהל מאן הפוגות, על הפרצה
במלאת שנפרצת בעיה זה זמן זמניהם. ותיל אשר מן השמים נהגלו עונם,
ארץ מתוקמה להם, פה במנינו יציו, שהוזו בפייהם אחריו חיפוש מחופש
בחקירות ודרישות אשר עשינו בעיה.

על כן באו מן המודיעים ולפניהם לכל אוחינו בי' הקרובים ורחוקים.
עד מתי יהיה זה לנו למועד. פן חי ינכרו זרימו, שבעויה כבר יבוא מה
שייצאו ***). ע"כ על כלראש עם יעטו במעיל קנהה קנאת ה' צבאות, להשמי
ולבכער ולהשטייע עלייהם קול חרומות ושותות חירופין וגידיופין. וכבר בעיה
עקרינו מוחשבתם הרעה ממקומנו, וכשם שעקרנו מן המקום הזה, כן יעקרו מכל
המקומות, שלא יזכיר ולא יפקד ולא יעלה על לב לעולם. ובכל מקום אשר
המצע ימצא שמן מנתה, לעקרו לבל יהא שורש בארכ' גוועט, והעיקר אף

*) ר' אברהס קיגלבון רב בבריסק, הנודע ביברכיו עם ההסידות (ע"ז בכ"י
"מחשות בפיים" ו'CLR פושעים').

**) צ"ל לתוכם, בנקום, 'טומט', כפומר לטינאטם (ישן נצל ע"ל פטן, ברוך
המabit').

***) חסוי על כת הטריאקוטים, שריבם התנזרו בימי' הדם.

שיתחננו בקולם אל תאמינו ברע ואל תבטחו עליהם, כי שבע ואעכבות בלבם, השמיד כסילוני ממאיר. ועליהם נאמר כל באית לא ישובן, עד שישובו מעצמת תחיותה גמורה. באשר לפ' שנטברדר הטומה רצואה שבקרבתם חלקו מהמאות פיהם, והמת פתחיות חרב הרה לצידן נשות נקיות במטכם ברשותם, עד יפלח חז' בקרב לבם בעקב אל מוסר אויל. בכך דרך לבודוק אחר שם החומרץ, המצח לפרט ולזרור וליתן חרם עליהם, שלא ילכו שני מינים ביהה, כי מן במיינו אסור במשתו לפוגם טעם בכלוחו, ופוזרים נאה לעולם. והשם יזכיר כבוד סיגינו ויסיר כל בדילינו, וישלח לנו נאמן משיחנו—אללה אראש ודבורי אלופים ראש' קציני אבידי פרנסי ישראל דק'ק ווילגא צ'ז', ובאזורף כבוד הרב הגאנן המפוארם החסיד מו' אליה נ'וי, ובאזורף שני כיתות דינימ' היושבן בסאות למשפט פה קתלטנו. יוט א ר'יך איר Taklbit.

אליה' במו'ה ש' זלה'ת^{**}

דובער דיביגא וספרא.
מרדייכי במו'היד פ' זיל.
יזודה במוי גבריאל זיל.
בצלאל במו'ה צ'ה זיל.
דזוב במוי יהיאל מיכל זיל.
מנוח נחום בהררב המאות'ג מו'.
יצחק זיל.
יזודה במוי זאב וואלף.
תגוך זונדל במוי יצחק זיל.

ה'ק' שמואל חונה בקי' הניל^{**}

שמואל במוי אליעזר זיל.
יונה במוי יהודת גלבז זיל.
יוסף במוי יהודה לבב זיל.
יעקב במוי אברהם זיל.
יהודה ליב במוי אליעזר לייטמן זיל.
אלחנן במוי יצחק זולקא זיל.
דוד בלאי'א מו' שמשון זיל ברוזא.
יצחק במוי יהיאל מיכל זיל.

.ה.

אל התהרים הרמים, יתרוםם קרנות צדיקות, שפע וברכה צד בליך די מפיקים כנהל אפיקים. היה אה' האלופים ראשין פרדסין רוזנין, מחוקקי צדק מנהלי צאן קדרשים, בכל עיר וקדיש אשר יעלת ואשר יבא, דברי שלום ואמת, ובראשם ראש' הגליליות דגלי הרובנים המוארות הנזוליות, גאנז ארכ' המפודדים, אפרסונגא דכיא צלהות של פלייטן, כי לבי מעלו'ו ומודגתנו, תהלהם צומחת לעוד.

אתובינן אהיננו בחורי ה', אשר חוקלים בדרכי אבותיהם לשמרו דורך ה. הלא שמעתם אם לא ידעתם, כי חדשים מקרוב באו אשר לא שעורם אבותינו, ומוכנים שם חסידים, ובכל עיר עוזים אגדות עיו'יב בתני נסויות ובתי מדרשות, רק פורשין עצמן מן ההבדר ותבקע הארץ לקולט קול בית הפלחים. ודריהם שונים, בשנות את טעםם ממטבע שטבעו חכמים, וגם מפטיקין באנצע התפהלה בדברי לעז'. ומנתגי שנות נגנו, וחת' המלך מלכו של עולם

^{*}) היה הרב שמואל בן אבנידור, הנציג ביזנו עם קהלה זילגא אה'ב (משנה היב' ג, וא'ד').

^{**) דנ'א (ר' אליזה בר' שלמה לאבן), עד כרכם של יוצר החרטומים ע' קרייה נאנטה' לטון.}

אינם עושים באמת, בפלוי חיה ומליט כל הזמן בדברי התול והללות, וכל בעשן ימיהם. ובঙג זה שנה שנמצאו מות הכת בקהלתנו, ותולין מעשיהם סאלין גודל, ויתגדרו כמשפנום.

וכל זה נשמעו דברים מכוערים תחרשנו. ועתה מעשיהם שבSTER פשו פרי ב글וי, מביבס ת"ח מפורסמן ייחידי הזהר. ובדקנו אחריהם ומצאנו דאס המחסה שלתם היה מר א'יסור, מוסיף הבל, עביס של מי רגלים, כספי סיגים מהפה על חרט, ופשטה הצרעת נושא. ומתעתעים הוא ואנשיו אשר אותו אשר הקשו בדרכם זה המשוקל. וגם מזאנן ברשותם ספר כתוב יד יורה באגבע על כל מעשיהם, מגלה טفح ומכסה טפחים, כפי גביה עזרות חbillות הבילות שביזיט ממעשי, ומכחן משכיות כספי וכתוכו רצוף ארס בעויה. וממי יודיע עד הין הרבים מגיעים, עמק מי ימצענו. רק מעשיהם שבגוני מכוערים, כאחד תריקים מפרק בי כובי, בבתי המדרשות ובhai הגודלה דקהלתנו, וכל פה דובר נבלת וזרבי פיעור, כפי אשר הוועך על מר איטור, ותודה בפניי שני כיות דיני על כל הדברים אשר עשה. ושהרנו עליו לפרש חסאיו בכל בהאי ובתמייד דקהלתנו, שהכל הנה מעשה העתוים, שעשיהם הוא ורבו הרגלים עליהם, שדברים דברי נבלת והתול ואומרים שרש (שיש?) בוה בונה גפלאה ע"פ הטעון. ואחר שתיל נתרבר לנו מקצת מעשיהם. יעידו על הכל שובל הנה מעשה העתוים. אשר השומע אף שמווע זו ראי לקרוע ליב קרעין, על חלול השם הנдол ועל לבונעה של תורה, ועל בני ציון היקרים המזingers בתלכה שקוראים והולכים לטומא. וחנן מורה הרשת, והם צידי נפשות ולדמים יארבו, דמים תורה ממשע, הן שמתעדים מן הדריך ועתבי תורה, הן בדמי נזונותיהם של תלמידיהם הרכיס בשנים, שכלה ממונם בגסיות משאת שוא ומדוחם, מעיד לעיר בהזאות ופיזור סעודות. וככל ימיהם בתגים ומוועדים, ומקבלים שבר על הפרישה מן התורה, כאשר ידוע ומפורסם. וכבר נתגלה קלונם של כת זו בקי' קלאב וגילו ופירושו מעשיהם ועתוויהם, ולא נדו עד שעשאים מיניהם גמורים.

ועתה שמעו נא אהינו ושימנו על לבבכם וראי את הנולד מכת זו.ומי יידע מת יולד יום, שחיו יתעורר קנהה וכו'. עד מתי לעזה הרעה הוואת, אשר קם תרבות אנסים חטאיהם. ובפרט בזוק העתים אשר צריכים רחמים, ולא די מבורות הראשונות אשר היו מכויות כיאצא בהם, בעוגונינו יצאו מה שיצאו, ואף גם עתה חדשת תגמות, שורש פורת ראש ולענג, ושריש נחש יצא צפוני לקריב הצעוג. וכל השומע ורואה את דבריהם סיוזר נבר חלזון, להшиб מחשباتם הרעה על ראשם, לתודלם ולרדתם עד מקום שדי ישראל מגעת, ומשם ייפיצם למפען לא יתחברו במנן, כי פוזר טוב להם ויתפרדו כל פועלן, אן. ואנחנו עתדים איה להזוף אותם עד מקום שידינו מגעת, להעביר גלוילן מן גארך, וכל הקדום בהם ייכח לחיות.

כדי אלופי הראשי רוזני גביזי אבורי הרזען פרנסי ישראל, בזרף כבוד הרוב המפורסם אביך ור' דקלהתנו, ובזרף דיני הצדק בי דינא רבא דקהלתנו מפיק זילנא, ונוגה הרב האבן חסיד האמתי המפורסם *) בא

ניכ על החותם. ונשלח פתשגן כתבא דנא לכל ראשי הקתולות שבפדרינטנו.

ג.

מהודעה מנדרון המעשים אשר נעשו בכאן:

התבוננו אל המקונגנות וקוננו אל החסידים דזמן האידנא, אשר נקראים בשם מעזריסטר וקרלינר, וכי הוא זה: כשתרי' הרב מוו מענדיל ממינסק בכאן בחירף העבר אצל הגאון האמתיש אלקי' מוהיזר אליה' חסיד ני', לא ראה בני הגאון בכל החורף תניל. אמר שיש בידו פירוש על אמר הווער שפרשו משפחחות, שיש בתוכו מינות ואפיקוריות ויתודים שהם רעים מאד. וכשבאו הכתבים משקלאָב לכאן בקיק ווילנא, אוּ אמר הגאון הניל': הדין עם קיק שקלאָב, באשר שהמשפחה הניל' המת אפיקורסן ומורדיין ולא מעליים. ובתווך הכת הניל' הי' ראש המאוסף הראשון מר איסטור בדוראי שלו, והשני הרב מוו' חיים מגיד דכאנ. ואמרו אנסיט' השובטים וספוגנים כת (?) מרואַי פוי התחסיד האמיטי מהווער אללי' להה' מוו' חיים הניל': עד מתי אטם פושחים וכו', כי דברי הגאון עליו אין להוסף וכו'. והשיב מוו' חיים על הגאון הניל', שהוא שקר ותורתו שקר. והמעשה שה' בחוזה'ם פשת. וישבו הרוזנים וב' כתות דיניגים על כהה בייטש של פסט. וה' פסק תיק' לגורש ולפזר המניין של קארלינר, וגרשו תוממי' המן. ומ' חיים הניל' יבקש מהילה בהיכ' הגדולה ובכח' של קברניטים ובעני' קלויין לפני אריה'ק, מהילה על כבוד המקומות ועיב' התורה ועל כבוד החסיד, וגם יקבל נזיפה וגדי' כדין תורה, וגם לילך עס' עשרה אנשים לבקש מחלוקת אל החסיד. וכשבא אל החסיד השיב בהאי' ליישנא: כבוד' מהילך, ובבוד' המקומות בבוד' התורה הגאון מוחדר אליה' החסיד: כל באיה' לא ישובך זו מינת. וגם גסתלק מוייר' חייט' מן המגידות. ומ' חיים קיבל נזיפה וניזוי על עצמו. וגם כי' איסטר דבר סרת על החסיד, ומ' חיים נסע. ושלחו מכאן הרוזנים ובידי' הצעדק לחפש אחר דספרי' והכתבים שליהם, וממצאו שם כתבים משונים אשר אי' אפשר לכתוב עיט' השדה וקצרא' היריעת. והוכרו בחרים אחר העדות להיעד על מעשיהם. ונעשה כי' ביד' על מעשיהם מכוערים, הן מעשה שפטות עלינו'ם למטה ותחותנו'ם למעלה; ואחד מהם הי' טמא במשכוב זכו', ועיין' הוועת בפני' ביד', רק אמר שאעיפ' שה' בתוך זמן חסידות שלו אעפ'יך לקח תשובה אצל הרב ר' מענדיל; וגם שרוי' דברי' נבליה', והפסק בתוך תפלהם בדברי' לעזיו. והוא הרוזנים אצל הגאון החסיד לשאול דעתו, ואמר שמצו'ה לתודפס ולרדוף ולמעט ולגרשם מן הארץ.

זאת' ישבו הרוזנים וגם שני כתות הדיניגים והגאון אב'יד. וה' הפסיק לשורי' הכתבים שלחט אצל הקוניע' קודם שבת. ומ' איסטר ראש המאוסף יעל'ה במעלה עליונה בשבת קודם שוון עד, ובכל בהיכ' ובהמיד לא' יהי' שום בגין בכאן. רק יהי' הכל בכח' ובכיד' הגדל, ויתודה שמ' כפי' הנוטח אשר

זאת מבי' ז'. ואח'יך יזריט השם אתם וכל אנגלים אליהם. ויזכרת אב'יך לכל החקלאות הראשית, לך' קיק קל אב ולקיק מינסק אשר שם מושב סמל תקונאה. (ואנו שולח העתק מכתב קהלתו בח' הרותנים והגאון החסיד וב' כתות דיזני מונטגוני חכמי הקהלה).

וכשיצא הפס' ז' על כי איסר לא היה החסיד בכאן... רק באנגליה *)... ובזיפ' ד' עשי'ק שלח אחורי הרווננים וכעס עליהם: מרוע הקלו משפטם. אם כי לאל זי', הייחי עונה להם כאשר עשה אליו הנביא לנבי האבעל. והי חפק החסיד להעמיד למש' איסר בקונ'ע, רק הרווננים לא אבו זאת, והכו אותו בקאנטושו'ג בחדר הקהיל קודם קבלת השבת. ואח'יך שרטו הכתבים טלחם אזל הקונ'ע. וקדם שוכן עד עליה במעליה עליזונה, והחסידים הברוי עמדו לימיינו לטפונו, ואח'יך החדרימו אותו. וכל השבע ישב במסאר בית הכלא במברז שקורין שלאם. ובכל-שבת נתפס בחדר הקהיל. וכתבו הרווננים והחסיד והגאון אב'יך לכל החקלאות, ובקשרו מהאורחים שכל א' וא' יכתב לעיריו ולקהנותו ולימודיעו לפרש את החנפיט כת של מש' איסר, כי כי איסר היה בפנים ביז' שדאה בקיק מג'בק ובשאר מקומות מעשים מכוברים ואמרו אליו שיש בו כונה נזולה ונפלהה וסוד גודו. ומ' איסר היה חשוב ומפורסם ביז'ה כת הנגיל. וכל תגיל עני ראו ולא זר. וגם תהי המפ' ז' שלא ילמדו ב' ביחד מכת הניל. עיב' פס' ז' מב' זדק.

גם שמעתי ע"ט מג'די אמר אński קיק ווילנא הניל, שצוקים בתפלה בא גז. ואמרו בשם החסיד האמתי מר' אלוי, שהוא יודע שוה קליפה נזולות— כל זה העתק מן האגרה של קיק ווילנא יע'א.

ושבעתי מפני חכם אחד מטה קהלתו יציג. שאמר שטוצאות נפל בחעתקה הניל, שנאמר לעיל בא באאותיות בית אלף, וצריך להיות בבית הייא, שבוח'לך אמר ביש-שי' **) וגראן הדביר. היה כל פרי מהשבותם הוא לרעה להיות סעותם רגיל על לשוגם. לבל יותר מתועבתים, כאשר ניכר מהשבותם הרעה מתח' מעשיהם המוגנוי. חמק לשונם וויסטרבו בהם חולעים, והתוודה את האמת עזינות ופשעים, אשר נזבב לתאותם בפרק, הרי הם סרים מכל הדרן, ובתוכם האמת נעדרת, כתף סוררת, מראות בגלי זרקם, והנה אן הכפירה בתקח חיקם. לא יאהה ה' סלה להם, יקיף בהה מה שכתב אבריתי אפאי'הם. גם ימותו באין מוסר, ההו דראון לכלبشر. וה' אלקיט אמת. יתנו במעגי' זדק למפע שמו. יוסף שנות ידו ל Kunot שאר עמו, בית רשליט ישמד ואהאל ישריט. יתרה, ישלח לט' גואלנו אליו הנביא ומלה' המשית.

*) פדור סבך לויינא.

**) שבץ' צבי. נראין הדברים שהצדדים בצדדים, שוש בצדדים קב'ים בצדדים נראין קאנקוטיטים.

ג.

עוד הוסיף ידי להעתיק תקנות מן קהלה נאה וחמודה ק'ק
לענוב (*). שעשנו גדר בערים על הכת ליצים, שהתחילה לפורה שם והגדילו
להפליא ולהרשייע, וזה לשונם:

באשר שריאנו רעה בעזות, שנתרבו קטנות ומריבות מאיה אנים
הידועים הנהן חסידים, שנשתקע בלבט התגדלות לשנות נוסחות של
התפלה מכפי שהיא מקדם נסחא אשכנזית. וגם עושים לעצם חברות חברות.
ומה גם שרבים הם המתפרצים והכו את א' מן הראשים ומנהיגים,—ראינו
לעשות להעמיד הדבר על מכנו כפי שבאו בראשונים, לא תងדו וכו, שלא
תרבה המחלוקת. ועשינו איזה תקנות שיתבאו כאן, כדי להשיקת המריבות,
ויהי שלום על ישראל.

א. שלא יהיה שום מנין בקהלתו, חזך אצל הרבני מורי ישראל. ובמ
לאורחים בבית אכסניה שליהם מותר, יותר מזה אסור לעשות מנין, רק יתרפללו
כולם בבייה"כ או בביימת' הקבוע. והשליח ציבור שיתפלל לפני התבה אינו
 רשאי לשנות שום גוסח תפלה, הן בפסוקי זמורא או בשמונה עשרה
מנוסחות האשכנזים כפי הדבר מאז ומקדם. רק שומר ישראל וקוטרת ותפלת
לודז' והודי אחר שם' בחול מותרים להתפלל כפי המנהג בשארם בת
מדרשים.

ב. בהשיכל קטן הסמור לביתמץ הנגדל נ'כ חילוה לעשות שום מנין.
רק פעמים כשיאתו לבוא סמור ליוזר או ר' או רשות לעשות שום מנין
ובאותן שלא לשנות שום גוסח כלל.

ג. בנדן שלש סעודות בשבת, וגם שארי סעודות שעושין לעצם כל
בני הקהלה, חיליה להזמין עליהם מן אנשי הכת רק שנים מהם. מלבד ברית
מילה ונשואין רשות לבעל הסעודה לקרוון ברצונם. וב בלבד שלא ישבו שנים
יחזיר, רק נפרדים בריחוק מקומות. וגם אין רשות ראים להתפקיד כמנהגם, ראשיהם
למטה ורגליהם למלטה, בדרך שלל'זנים עושים. וגם אסורים בריקודים וכוחות.
ותיכף אחר בהםים מחוויבין אותן אנשי הכת לילך לביהם. ובמוצאי שבת חיליה
להכת לילך אצל הש"ץ, רק שני אנשים שייהיו אצלו על שלש סעודות חזך
מבנה ביתו.

ד. חיליה לאוון האנשים הידועים להרים קולם בתפלתם יותר מדא'
שלא יבלבלו את התפללה.

ג. שחלילה לר' לב מלמד מטרכנאל מהיות דלמטה לילך על שום פשרה
על משך שנה תמייתם ואם יעבר או יעמוד עלייו הפס'יד כקדם.

* לעשניב—עדיה בולציה על גובל גאלין, שהויה נמיה א' ר' מנוח קרביבויין.
כבר שערתי בזאת בשעת זרפתנו, "תולדות האסידות" ("וואצ'אץ", 1890, ח' א-ז', עמ' 99, בהטרה), ואחריו שתתריר הדבר (ע' פפק'-העם במלין משנת 1765) אין סקט' דענין
השם של יאנט ובריך ולכ' דפקילים המבאים בהערה הנ'.

ו. טלא ילבו אותן האנשיים על צות נדבת, רק מלמדים שיזהה הרב אב"ז. והשין דקהלהנו חילתה לנכונות אותו בשם מגיד רק שי". ומוחיב להיות נגע לבעלי בתים כמנג' כל הקהילות.

כל תנייל געשה במושכם כל יקירי הקהלה, ובצורך הרב אביד ני' מקין לעשנוב. ה'ק' מנחם מענדיל בהג' ר' יעקב ני'. ה'ק' עקיבא אביד דק' לאדרת. ה'ק' יעל היילפרן. ה'ק' ירחהמיאל במ' יוסף זיל. נא' משה ברוא מסטריא; משה במקראי זיל; חיים בהר"ר צבי זיל; צבי הירש בהרין; ירחהמיאל במ' ליברמן זיל; ישראל במ' יהודה ליב זיל. ה'ק' צוריאל במ' יוסף זיל.

I. מחשבות כסילם.

שם הקובץ זהה במלואו, כפי שנרשם על השער, הוא: „העתק ברך מפתח מהשבות כסילים“, הוא כתב התנוגות על כת החסידים מאת הגאנונים הקדושים נ"ע“. הקובץ נעתק בשנת תרכ"ג בסלוניק, ויש בו 48 עמודים בתבנית 16⁰. מציאותו לא הייתה נודעת לי וنم לא להחוקרים שקדמוני, אך התעודות שנעתקו בו היו מקטן יוזמות מכתבייך אחרים, ומקטן נדפסו. המחבר אסף "א תעודות הטנוגות ברובן למאורעות שנות תקמ"א — תקנ"ז, והעתיקם מכתבייך מפורים, או — אם יש כונה מיוחדת בתואר „ברך“ שבשער הספר — לקט אותן מקובץ אחר, אך לא דאן לסדרם על פי סדר הימים, ויש בו מוקדם ומאוחר יותר, כלל אופן ברור, שהתעודות נעתקו בדיק מקורות ראשונים, כי אין בהן אותן „התשובות נופך“ מהמעתיקים המלכיטים, הנמצאות בקובציים מןין זה, ואלו הן התעודות בקובצים שלפנינו:

א) אגרת מר' אברהם קצינלנבורג, הרב מריפוסקידילטא, אל הצדיק ר' לוי יצחק מיליהאו (לאחר זמן — הקדוש „הברוריטשובי“ המפורה), בציירוף ויכוח נגד החסידות. האנורת התוימה בורשי, ה' תמו תקמ"ד, והוא כעין המשך מivicות בעל-פה שהיה להcobוב עם ר' לוי יצחק בורשי לפני כמה שנים. כך נאמר בראשית המכתב, ובדבריהם יותר ברורים בכרו של הרב מריפוסק משנת תקמ"א הנעתק לדין (מספר 6, ע' 304): „כאשר מודעת ואת בכל הארץ, אשר נתכותי וניצחתי ליזחק הוועלהיאווער בעיר ווארשי . . . והיה כאשר לא יפתח פיו . . . כאשר פרטוטי קלונט ברבים . . . בהכ"ג דיעיר פראג, וכאשר בארטוי וערבתוי דבריו הנערימים בכרך הנקריא „מלחמות שם“. ספר בשם זה מהרב דביביסק אינו ידוע לנו. ואולי ערך הרב הנקאי כבר בשנות תקמ"א את טענותיו נגד החסידים, ובשנת תקמ"ד שלח את כתבו על פניו חז' בעורת אגרת אל הצדיק ר' לוי יצחק, שפרסומו כבר היה נカリ. האנורת נתפשטה בעתקות כהביביר, ונמצא באוצריו עד בשני קובציים בהם אחד: „שכר פושעים“ ו „זמרת עם הארץ“. בשנייהם לא נרשם הפרט ונטעקה רק מחיצתה הראשונה של האנורת. והנני מביא כאן את האנורת בשלהי, עם טנו"ן נסחאות היותר חשובים (בחצאי קיים מרובעים או בשולי הנילון) ע"פ הביי „שכר פושעים“. ולא ע"פ העתקתו האחותrat בשם „זמרת עם הארץ“, החשודה בעוני. מפני ההוספות הרבות שבאו בה מאת המלקט בגין חרפות ונדרפים נגד החסידים. ע' למטה, בהקדמה לקובץ „שכר פושעים“).

ב) אגרת מוולנא, מן כ"ד — כ"ז אב תקמ"א, אל הרבניים והפרנסים בקהילות הראשיות בליפא, כלמר: הורדנא, בריסק, פינסק וסלצק שהשתתפו במן הקודם בעוד המדיננה היידוע. האנורת, החותמה בידי הרב והפרנסים והדיינים דק"ק ווילנא בצעוף חתימת הגאון ר' אליהו, קוראת למלחמה נגד החסידים המפיזים ספר טויק בקהל (זהו „חוליות יעקב יוסף“ מטלמיוז של הבש"ט שנדרפס בשנות תק"ט) ומחמיאים את הרבים. הכותבים מבשרים, שבוילנא הוכרו הרם חדש על כת החסידים ושהם שלוחים שני משלוחים — ר' דור מ"ז בקהלת ווילנא ועוד אחד מהרבנים — לעור את יתר הקהילות, שייעשו כך נס במקומותיהם. האנורת, שאנו מפרטמים כאן,

¹ תלויות דתפוזות" של ב"ז אסחא" לשנת 1890, חוברת נז, 47 וכו'.

נתנה על ד' השלוחים האלה וטיטה להם בעין הרשותה ייפוי כתוי. תעודת זו אינה נמצאת בשם מקרים, מלבד הקובץ טלפנינו, ורק בספר „קריה נאמנה“ לרשי פין בא כר האנרת ושתי שורות מתוכנה, ע"פ העתק מק"י של ר' שלמה מזובנא, שנמצא בד פין (עמ' 138—139).

(ב) אגרת „מהנבחרים מהטבחערניע“ בטינפק, מן כ': חシリ תקנ'ז, המודעה שביעידם נשמעו פרנסי הקהלה לקול הקורא החורש מוילנא בשט הנאן ר' אליתו, ובസפה רכה יעבעו חקנות („טנקטען... כפי הוואקן“) האוסרות על החסידים להחפכל במנינים מוחדים, לשנתו נסח הצללה, לשחות בחלפים מלוטשים, ועל רבותיהם — לנסוע מטוקום למקומות בלי הרשותה הראשי הקהלה. ומזרוף לאנרת זו נסח התרם שהוכרו בבחתי'נויות בטנקע ננד החסידים המולזלים בכבוד הגורא מזובנא. תעודת זו לא מצאה בשום קובץ אחר באוצרי הכל', אך מזיאתנה נבעת מכל מהלך המאורעות של שנת הרעש — תקנ'ז¹.

(ד) אגרת מוילנא אודות השמואה שנתפסתה בעיר אשכנו (ברסלוי, המבורג ועוד) ע"י החסידים, שהגורא מתחרט על שרוף את החסידים וזו לבטו לעבר בקהלות שנותה ולדרבר טובות על הכת. הכותבים מודיעים, ששקר הדבר, ומיצרים למכתבם מודעה מן הנר"א, מן סיון תקנ'ז, שהוא „עומד על משטרתו“ כמקדם ומוצה על כל פרנסי הקהילות „להדר ולזרוף את החסידים עד מקום שדי ישראל מנעה“. מודעה זו נתנה על ר' שני מושלים לה' זה בכל קהילות ליטא וריסן. מהאנרת של פרנסי וילנא אודות דרמי אויר סבב חר'ל בשט הנאן נזכר רק עניינה בקציה „בקרייה נאמנה“ (140, בהערה). והודעת הנר"א הרצופה לאנרת הפלנאים נדפסה ב„שלום על ישראל“ לאי"צ צויפל (ח"ב 42) עם איו"ש שני נסחותו. (הפרט בא שם בטעות ר' חי סיון, במקומות כ"ח סיון הנרשכ ב"כ שלט; וזה נראה מאשור החתימה של הנאן שנעשה ביום ר' תמן, ככלمر שבו אחורי מסורת המודעה). והודעת הנר"א נמצאה אצל נ"כ בהעתקה אחרת מק"י ישן שנשלחה אליו מעיר פאנזיוו ושהיה נשמר בבית אחד מנכרי הנר"א, והוא מזיאים כמעט לכל פרטיו עם הנושא שלנו.

(ה) שלשה בירויים מהאספה בוילוא, בה:right>חשול תקמ"א, בשט הקהילות הראשיות — הורדנא, בריסק ופינסק, כוללים חרמות ונורות, שתקנו בעלי האספה ע"פ הפקודה שנתנה בויליא. כל הבירויים נדפסו כבר (בשבועי ח"ב, 37—42) באריכות יתרה, המעידיה שהמחבר העתיק מכתבי'יד שנתפסה בהסתמך מהסודות הקנאים. כנראה, הטופסים הקדושים והרשימים ב'כ' שלט הם המקור². שני נסחותו שיש בהם טעם לשבח נרשם בהערות³.

מלבד התעודות הנוכחות נמצאות עוד בקובץ „מחשובות כסילם“ ד' העתקות:

(א) מהקדמה בספר שוו"ת „וילון יספיק“ (חקל"ג) אודות החסידים; (ב) מכתב מרבי אחד מנחם מענידיל לבן אחיז אודות הסכנה הכרוכה בשטמת החסידות; (ג) אינרת טר עקיבא אינר ננד החסידים; (ד) אינרת ר' זיאאל מאטטשילאוז נ"כ בנידון זה. את הפקודה הבאה בספר שווית שכבר נדפס אין צורך להעתיק כאן; המכטב מר' מנחט מענידיל כבר נדפס במסוף „כנסת ישראל“, לשפ"ר (ח"ג, 567), וראשם שם הזרת החסדר ב'כ' שלט: תקמ"ה. האנרת: מר עקיבא אינר נמצאה באוצריו עיד בהעתקה אחורית, ומפני שהוא מאוחרה נקבע מקומה במודור. מוחדר — בחלק התעדות השניתה בפרק קובננט. ושם תבוא נט האנרת הקצרה של ר' זיאאל מאטטשילאוז.

¹ שפ', חוברת III, 4 וס' ; ולטטה בס' „סדר פעוצים“, סימן 30.

² שפ', חוברת IV, לשנת 1891.

³ כל דבר תריב בשעת תקמ"א נתקוץ בפרקי' בגדץ סדר פנרטא ב„וואצחאָר“ לשנת 1890,
מכתב 7-8.

העתק הראשון מפתח מחשבות כסילים

הוא

כתב התנגורות על כת החסידים מאת הגאנונים הקדושים נ"ע.

הוועתק בשנת

עוובי תורה יהלו רשות ושמרי תורה יתגנו בם לפ"ק

בפה סלאנים.

No. 1

מכחוב מהרב אברם קציניגנבורן מביריסק אל הצדיק ר' לוי יצחק.

לכבוד הרב המאה זה מו"ה לווי יצחק אב"ד דק' ועליחאווע.
 אמרת הארץ צמח וזרק משטים נשוף, ר' הפטוב יתן הפטוב וארכזינו' תחת יבולות.
 להתודע ולהגנות, מה עול נמצאו באבותינו כי רחקו מעלהם קצת אנשי דורנו, לבלי
 כלת אהורי בחורי ר' האיתנים מוסדרי ארץ, (ול)הганונים המפוארים אנשי מופת מלבי
 רבנן, בחקוק חון [חוק] על פני תבל, חוקים טובים ומנהנים ישראלים כולם מיד ר' עליהם
 השכלי. ומיו זה ואיזה הווא, אשר ימלאנו לבו לקחת ענינו' לצד אחר לעשות זר מעשיות
 ולפרוץ פרץ בנובל שנבלו וראשוניים. ומיו זה הווא אשר יערכ לבו לנשת אל המקדש,
 בהתקתק עמו אנשי בלי שם להתנדל ולהתגנש לאמר: אני אמלוך, ולהשתדר בחרוט
 גואה לבדות מלבו נמוסים וממנחים חדשים אשר לא שעורום אבותינו, לעשות תורהנו
 בשתי הורות. ויוצא מזה תקלת גוזלה להזות הדבר לאבן גנף ולצורך מכשול לבני
 ישראל חי'. ווראי להרים מכשלה מדורך בני עמנן, ליישר העוקב ולהתקין המסילה העולה
 בית אל. ומידי היהיטה זאת כי גוזמן שבא מעיל' לפה', וכן תלו אנשי הבית הנ"ל
 עיניהם [זיניהם] לבחור במענוולותיו ולכלב באורחותיו. ובמוקם שיש חילול הדש אין
 חולקים בכור וכובל. וירדתי אליו [יעזרתי אליו בדבר] לדבר אותו להקשות [קשות] אשר
 הקשה בעני, היותו מתנהג בכמה דרכים וענינים אשר לא ישרו בעני ובעני כבל
 רואי האמת. וצריך להפир ממנה לות שפטים ליתן מענה וטעם לשבח על כל השאלות
 שיש לשאול עליו. וכאשר ערכתי דברי הנעים ושאלתי ודרשתי וחקרתי אותו, מה
 ראה על כהה ומה הוא ההכרח שהביאו לעוזב מקרו מים חיים מנהג אבותינו הקודם
 המוחוק בידינו ולבחוור דרך אהרות, ואראש שפטו בל מנעה מלהובחו על פניו בתוכחת
 מנולה לחודיעני את דרכיו. אמן חנן מורה הארץ, כי לא מצאתי בדברי תשובה
 שום דבר המתיחס על הלב, רק בפומיו מילון, בנה עש ביתו בית עכבייש, ולא נזקב כלל
 השובהו אצל כל בעלי מדע. וטעמיה עליו לאמר, היותו מטהפאר להושיב השבה
 מעלייא. וכאשר גהווכחתי עמו על זה שם, ניתרצא לי שאכתוב לו רובי שאלות ובכתב
 יענה את כל, לכחוב כל שאלה ושאלת ותשובהה בצדיה ויבחנו דבריו, אונן מיליט
 תבחן, אם יש ממש בדברי תשובהו. וע"פ הדברים האלה את קס"תוי נתתי בעני;
 וזה, לענונו במענה לשון להנדי ישרו וצדקהו לב"א (לבני אדם), ובבדל האמת טן

¹ בתעדות זו ובכל הבדיקות אחריה לא נuszו שם שניים, בלבד סימני ההפק שהציגו בטקומות
 הייתו נזcoutים להבנת התוכן, או תקונים קטנים משליטת הקטלוטם. בהזאי קיימים טוביים באים שניים
 גוסחים ע"פ הקובץ "שער פושעים", וכחצאים ענולים — השערות תקינים פשי או סימני השללה ופתרון
 ראש תיבות.

² בב"י "שער פושעים" נאמר ברוך פלייה וארשנ"ו, ככלור: ראשית שתינו, ופעמו הלא
 שחיותנו תחת יבולות, תבא תועלת לתענן שאנו דמי בו. וזה היא, נראה, הנוגעתה המקויה.
 בש"פ: וסדי היהיטה מה גוזמן שבא מעיל' פה.

השקר, בין פוב לרע יברך, ולא זהי העולם הפקר, כל בני שת לקרקר, כאלו ח'ז' אין דרוש חזקר, יותרן ארץ [אר'ש] בכל הוא בארץ [בקיל היא ביהרין] הכשר הסכמתה [החכמה] החפודה מכל כי וקרוי.

א.—בראש כל מרעין אני חימה אקראי¹. מאין יצא להם לבטל מנהג הקודם בנפשו והפללה המפודרים לנו מאבותינו הקדושים אשר בארץ, מהה הנගורים אשר מעולם אנשי השם, ובחו להם דרך נסחי הספרדים; אשר נם אבותינו הנגונים ראו וידעו מנהג הספרדים, וכע'ז' בחזו להם מנהג אשכנזים, ולא עללה על דעת אחד מהם לשנת בשום דבר.ומי יתן ואדרע במה כח של אלוי יפה, ומה הוא הרוך שניגלה מה שהרי געלם ונסתור מכל הנגונים הנזרלים, ומה היא הריעותא שהרי מניע אליהם אם היי נשארים הכל אחביי, עד שהוחרכו לבחור להם מנהג חדש. (ועיין בע"ח כי בהקדמה, עניין התפללה שטסודרת על שער השמים, וממן נkeh לעבור את השם אלקינו בನוח היישן שלט ולא לחדר).

(ב) אשה אלה מטנו מענה לשון, מאין בא להם לשנתה גם בדברים הבלתי נהנים אצל כל ספרדים, כמו שטסודעם שלא לומר [שנמנעים מלומר] בברכת יוד א/or: אור חדש על ציון הארץ, וכדומה להוה דברים אחרים אשר בדו מלבים. ואף אם נמציא בדברי הרמב"ם ז"ל שלא לאמרו, מ"מ מאחר שכבר נתן בכל תפוצות ישראל לאמרו הרוחה לשנת צדקה להביא ראי וטעם מספיק, מה שנעלם מכל חכמי דורינו ודורות הקדמונים אשר קטעם עבה מתחנן [מתהנין].

(ג) אדרעה מילים עניין [יענני] על מקרה מלא, אני השם חוקר לב ובוחן כלויות. ואמר רוייל כל המשמע קולו בתפלתו הרוי וזה מקטני אמתה, וכל המדים קולו בתפלתו הרוי זה מנביائي השקר, והמה ככפרום שואנים למרף וכשאון מים בכירום ישאון. אין זה כי אם להודיעש עולם ומלאה ולהבהיר את הראיות את הקולות ולהראות א"ע כתקדשים וטפחים ומרקבים אל השם יותר מכל ישאל. וכבר נאמר והצעע לכת עם אלקין. וביותר שהם משתגעים ומחהווים בתנועותיהם לפסק ולrisk ולדיב כליל ולנטנות יטין ושמאל, אף אם ארץ ישתחוו, העמק שאותה או הנבה למעלה, יעלו שטמים ירידת תחותמות, ספקו כפים אל אל בשטמים. והכל להחריר ולהפלייא מעשיהם בעיני העם עם הנשים. ואם [לא] איפטו מי יכובני ווישם מטלתו להודיעני, מה ראו על כהה ומה העיא אליהם [לעשות] דברים זרים אשר לא שופתם עין מעולם. ובבודאי ע"ז נאמר: נתנה עלי בקהלת על כן שנאתה ומי. ואם אממן ר' עקיבא הניה אדם בזווית זו ומצאו בזווית אחרת, לא עשה כן רק בזווית אממן ברובים בצדורי הר מקצר וועלה, ונם ביחיד היי זה מהחתת בריאות והשתחווות. אטנן לא נמי בשם אדם שיעשה הלהבות וסכלות כואת להרעד בקהל שאונם עד אשר יאכזע עליהם רואים הפלא [להפלא] מעשיהם. ויזוע שצורך האדם להדומות בתנועותיו כעומד לפני מלך, והקירובתו נא לפתחיך היורצת.

(ד) אהשבה לדעת ואת عمل היה בעיני, שעושים הטעטל עיקר והעיר מבל מבלי מלך מלכו של עולם, כי אפשר בהלהה שאינה פסוקה סמך לזמן תפלה דלא ממשכא שמעתא. ומה בשאט גפס ובודין ערבים זמן קריית שטעה ותפללה וחוטאים ומתחטאים את הרכבים ליתן מבחן לאות הנמשכים אחריהם וגופלים עמהם להתפלל במנין שלהם.

(ה) נפשי אותה לדעת, מה זה ועל מה זה הוא נתן מקום ללון עלי תлонות הרבה, בעשותו דברים זרים ומובהילים שהוא נובל את השם [פעמיים] ושלש ולפעמים

¹ בש"פ כן: "אלו הן השאלות אשר שאל חבר הagan וביל מהרב החתיר הגיל.

² בש"פ: בראש כל פראיין אני תהה תפלה אקראי. [כ' ב' נ' י' כ': בראש כל פרעין אמא רט]

אומר א"ד א"ד [אדנ"], וידוע הלא האומר מודים משתקן אותו, וכ"ש באמרתו שם הקדוש מיותר [המיוחדר]. נס לא נעלמה ממנה שהעומד בתפלה צוריך שיתן עיניו לפתח ולבו למעלה, ולמה לו להביט לאחריו בהיותו ניצב לפני מלך מלכו של עולם ולהיות צופה ומביט מכל עבריהם. ונם גונן לי שקדום קרייאת שמע השילך גועל מעלו, ונעלמה ממנה הידיעה تحت טעם לכל הדברים הללו אשר במו רוח נחובו.

(ז) עמודי שמים יופטו וחמתו מקהל הולך על ארבע כנפות הארץ, אשר אפסו החסידים כORTHI עלי זבח להטיל מום בקדושים וליתן שטח דופי בסכינים שלט המוחוקים בידינו מיטות עולם דור אחריו דור באין פואזה ומפקפק. ובוחקתם כי נבה [ונבה] לבם פולדים ואינם רוצחים לאכול משחיטת החלפים הבשריים, והתלטט רע בטוב וטוב ברע לשחות תמרותם בסכינים המלוטשים החדים, חד חד נחית ובלע לבלו ולהשחית, כי קרוב הדבר להיות שחיתותם נבילה, בהיות הסcin חד קרוב הדבר להיות נפשם בעור.

ואף אם נתן אמתלא שחשות בודק הסcin אחר שחיטה, מה להם לאבד ממנם של ישראל חנם ולברות מלכם דבר חדש לא שעורם אבותינו, וליתן אותו כמורגלים לאכול משחימת שאינה רואוי. מי ריעי [יתן יעדתני] לבא עד חוכמתה מה ראו לשנות זה, אם לא שעושים רק להתפאר ולהתהייר בעלמא לפניו ההמן עם שהמה מדקרים במצאות.

(ז) פלאה רעת מני נשנה לאائقן את דעתו, להיות נקל בעינוי לעבו במשועל החרום"ם ושמחות נראות, אשר הוכרו בקהל עם וועדה בפומבי ביריד ויסאקי וביריד זולווע בייעית כמה רבנים וגאנזים וכמה לומדים מפליגט ממדינת ליטא ופולין זוגם ברادر וככל [זק"ק] ווילנא, אשר פרשו רשות ליר מעגל עובי אורת השרה ופרשו מצדות וחרומים שלא לשנתם בשום דבר מנחסוי התפלות הנהוגים מאו ומקדם במדינות אל, וגם שלא לשחות בסכינים המלוטשים. ובוזראי שקלו בטלס ומאונן הבדיקה והשרה בכדי לאטען ולחזק את עמדת התורה, וכי יבא אחריותם לבטל את דבריהם ולא שם לב להזהר מלהכותות בנחליו רוחם ומללכם במצוות החרים הנזרלים. ומה הוא ההכרה שהביאו לבנות בסוכה עצומה כואת, אשר הירא את דבר השם והשומר נפשו ראוי להרחק א"ע מהם פן תדקקו הרעה. אין זה כ"א כל קבל די רוח תיריה בו ורמות רוחה דנקיט לו שמתנהג בנאה ובנדל לבב לאמר מי כמו כמוני, המראה לעין כל הייתו מתעטר בבמות [בעטרת ניאות]. ועבד הלו עבדה בלתי חמה, כראו עכ"פ למי שרצה לאחו במצוות החටות להיות שפל רוח בפניו כל אדם ולא להתגנות ולהתהלך ולהתפאר בפני הכרויות. וכבר אמר הוכח יתלךך ור ולא פרך.

טרם אכלת, אחלה פנוי שיזים כל זה גנד עינו ויראה יובן ויביט בעין שכלו: כי אמם לא שקר טילי ודרעת שפתו ברור מלול, כי לא זו הדרך להולכי חום, רק כ"ז הוא מעצת היצה"ר הליכר חכמים בערמות. כי מי פהו יסור הגנה להחפות ממנה ולהמשיך אחר עצמו עצת החטאין הו, בפתחו לדבר עכירה לטור מאחריו מצות השם ולעשוה אתת מצות השם אשר לא תשעינה, בפרט לאנשים חכמים יראים שלמים קצחים בארץ החיים וקצחים בחיי אוננותם, בוזראי לא היו נשמעים לו לעבור אפילו על דבר כל מדקדוקי סופרים. וע"כ התהכם עליהם היצה"ר המטיחם המתהפק בחביבותיו, והוא בחושך מעשיהם מעשה לסתור עמודי עבודת חדשות, להתרצות בהם לפני השם ולהתקרב בהם לעבודתנו, ובקרבו ישים ארבו לכלכם במיטות זו חשבו ולהפילם במחמותם כל יקומו. ואחריהם כל אדם ימשך להליכר וכחוא מכמר וככתר צפור אל פה. כאשר בעזה"ר נלכדו בראשו אשר טמן כמה נפשות נקיים הנמצאות בכנפיהם של החסידים המעמיקים לסתור עצה, ויבא גם השם בתוכם להר' נב על השם ולהעבירם על דעת קומם, בחתימת באונס וכופם ברצין, אשר יגולו למקום מים

הימים, ודריכיהם המתקוללים קלקלת של(?), חואמה דהא מבקש להסתה ולהדרה את ישראל מאחריו שם. הביטו וראו נא מה מעשייהם של אלו, ומה הוא הפוך היוצא מנטיעתם שרך טעוף, בני חנף ינבייתו עופ, לבטל שלשה דברים שהיעילים עומד עליהם, והם ההוראה והעבודה וגמilot הפסדים, וכן שלשה דברים שהעליך קים עליהם והם הדין והאמת והשלוב.

(א) היה התורה, ב-די' היא חוניה שך על מתניה מאותם האילים, אשר מסכו בתורה שבע' ומפרשיה הש"ס כאמור ותויה נחשבים להם לנחות בהם מנהג בזון, מה שאן להעלות על הכתבCIDOU ופירושם. ואף אם אמונב' קצתם אשר הוחקו לאנשי שם ולומדי התורה, עכ' מהה הנוראים בנזקן. וראו הנידולן שנדרן, כי ע' כ' תפוץ (חפנג?) תורה ויוצא דבר מעוקל, אשר לא לרצון הוא לפני השם.

(ב) היה העבדה וז הפלת, נתנו חפה לאלקים, בשוםם כל אבני מזבח כאבני ניר מנפצות, ומטילים שמן והופי בתשילות של כל אהב' היראים והשלמים, כאלו להם לבדם נתנה הארץ, ובאמת דרכם לא זוכנן, וכל המשנה ידו על החחנות, ובפרט הכת' ר' אשר נתנים בראש מ"ה (מלך מלכי המלכים) הקב' ה' בחוזן לאראץ' מקדיבים קדושים בחוזן; במכואר בספר מנהה עמוקות, שככל ישעו וכל חפצו של מרעה' אשר נכספה ונם כתה נפשו לבנים לא' לא לאכול טפרי' ולשבוע מטבח רק כדי שיזכה לומר קדישת כת' ר' שהזו נמנע ממנה בחוזן לאראץ. וא' אףה הו האגד' ציד הרמות ברמותו להעתה את' העולם ולהתקדר יותר מרעה' ה', הלא כל השומע יצחק לו ולא תירוך רמי ציה.

(ג) היה גמilot חסדים. עיקר נמ' ה' היה מה שהאדם עשה עי' נפשו, ממשה' ב' נמל נפש איש חד ועובד שארו אכזרי. ומ' אימה הוא אשר לא יערנו לבבו לראות ברעה המוצאת את בני עמיינו ממעשייהם של אלו שנשנית (sic) בעזה' ר' לצד זרבה נפשות טישראל במצוות האיזלה.

(ד) היה האמת, שפת אמת תיכון לעד ולא לאורך היא צדיק, ועד ארניעה לשון השקר, השמים כוב מחוסט, ובשער גסורה דרכם, ולבושיהם אדרת שער למען כחש, ולענת (ולחנות?) את דעת הבריות בשקר שאן לו רגלים רגלי ישחה, רק יש להם כרעים לנתר בהן על הארץ, ולהשתחוות להם לאנורות כפה' ולאכול לחם כוכבים וכל דבריהם דברי בלע' לשון מודמת, ולהשליך אמת ארצתה. אמנים אמת הארץ הצמה, כאשר כתבתי במוועזות רעת להודיע קושט אמרת' ולהסביר אמרים אמת.

(ה) היה הדין. מודיעו כי מעקריו התורה אחורי רכיבים להטמות. ומה עשתה, כי יקומו אנשים מחי מספר ונאספו להתקשור מעדנות קומה (קימה?) שאין בה הידור, ומשבות כיסילים להמשך ולהתלקט אחריהם אנשים ריקים ופוחדים פחותי העין, להכريع כל חכמי טראל במאוניים עלות המה מהבל יהוד.

(ו) היה השלום. הנה לשלים מר לי מר, קוויות לשלים ואין ציב. כסלו הממליחת הילך לכם עתהIASHM, אשם מעילות לטועל מעיל בר', ולקח עצמו לזכ' אחד להלהיב ולהנידל את התבערה. אחד מביא את העזים, ואחד מביא את האן. מליך ומביא, עד שראו את כל הנולה כמדורת אש לא נפח הפטמון במצפונים טביini לב העזים, ותונח משлом נפשי ומסיניים בו(?). ודבר השם שלום לכל עמו ועל צפדיו ועל ישוטו לכלה.

ואחריו הדיע (הודיע) את זאת אין נבן וחכם שלא יוכל האמת מפי שאמרו; ואף אם כי להם איזה טעם למונתיניהם וניתוכיהם החדשות, צריך לשקל הדבר בפלם ומאונס הבדיקה, אם הטעם הוא כדאי ומספיק להכريع ולבטל את כל

הסכנות הנדרלות והעזימות העתידות להתחדש מטעשיהם. וכבר הקדמתי בפתח אמרתי, לא בסתר דברתי עמו, פנים בפנים, בענין שאלת החכם מה הוא אומר. הכוונה בזה על מר"ה שהוא אב לחייבים, אמר ומחנו מה. וכן לענין היראה, הלא אומר מה ד' אלקין שאל לנו כי אם ליזאה לנו. וכן החכם הבא להוכיה ראוי לו לבא במלת מה שיאמר מה העדות לנו. הכלל כי במה נחשב הוא לנדר קיום מצוותינו יתברך, מאחר שהמצווה הוא ד' א' שאין קץ לנדרתו ורומטו ית', ואנכי איש רמה ובן אדם חולעה שהוא אכן ננד שמו ית', הוא המצווה שפטנו ית' בודאי ראוי לו שלא לעבור ח' על מצוותנו, כמ"ש אשר צווה ד' א' אותנו. וזה שאמר ואף אתה אמר לו, בפניו דזוקא. כן עשייתו, שהובחתו אותו בתובחת מנולה לבקש ממנה חניצלות, והארכתי למענותו בדברי השובת הבן החכם דבר דבר על אופנו. עתה באתי לדומו בדברי שאלת הבן הרשע במלת מה, באוטרו מה העברות הזאת לכם המוחזקת אצליכם, כי עבדה אחרת יקח לו. ועליז נאמר ולפי שהזיא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, ואף אתה הקרה את שנייך על תוכחותו.

והנני מתנצל, בל יהשدني שומע ח'ו, שבאתוי מחמת איזה שנה ח' או קנאה למחלקות או לשום פני אחרית ח'ו, כי עדי בשחק וסחדי במורומים,-shell מגנחי רך למען שמו הנורול ית' שלא יההلال, ומשנאי השם אשנא ובמקומםatakotem. כי ידוע ומפורסם שטיעולם אני שונא ורודף לאנשי כת הנ'ל. ואני מפיל תחונתי לפניו לעזוב אהבת הנזוצה ולהזרות על האמת שנשחה בשגגה מאונן, יסוד הוא על (עם?) כל הנלוויים אליו מלכת בדרך הזה עוז. ושמעו אליו ותו נפשיכם, אל נא הרעו לכם ולנו, לנו נא הנברים ועבדו את ד' בלב שלם (שלם) כאיש אחד חברם. ולא הרבה תדברו נבואה, כי אל דעתה ד' ולא (ולו) נחכנו עלילות. ולא יתחלק העם עוד לשני כתות. וד' יטה לבינו לאהבותו וליראותו, ונוגה לעבדו שכם אחד עבודה תהה, ונוגה לראות בנחותם ציון וירושלים ד' שם. היום יום חיית תמו תקמ"ד לפ"ק פה עיר וואדר שי.

נאום אברהם מבית קאנינגלינגונן חונה פ"ק בריסק דלייטאו.

No. 2.

העתק מכתב דק' זוילנא.

אל האיתנים מוסדי ארץ, אבני קירות מצוקי ארץ, גודע שם באים וקצוי ארין, אנשי השם עזומים בפרץ, גודרי נדרים ומישראלים ארחות פרץ, הימה עיני העדה היוראים והורדים לדבר ד', הפתותמים ונסנים נדרים וראשים רווונים פרנסים, בעלי קרינס ובעל טריסן, בן רעננה געלטס, ה"ה הר המתואה"ג החבטים ונבונים חריפים ושתנים יושבי בשחת החכמנום, אב"ד וראשי מתבבא דקהלוותינו הראשוות.

קל ששון (שאן?) עיר, איש מלחמות עיר קנאה, על כת המסתיתים ומדיחים, המה בלה למד ذק, כי ארץ נכחות יעול בכרכ' שער(?).

קל קורא במדבר, פנו דרך הרים מכבשות, וכי המה בנים לא אכז שמו בתורת השם, אשר לא תחו לט' נכחות, רק בדברי הלקיקות חז'ו מהתולות, משאות שוא ומדוחים ורבבי נבלות, גדרו ולא יק(?). הוא המעתיקים עדיה להרור והיו במחשך מעשיהם, במחשכה רעה מצורף לעושיהם, וכל הקלין יורדים למומathan במחשכה, זיין עלין מומטathan אלא בשינוי מעשה רב, לילך בדין אתם ולמנוע רגלי מניהותם.

¹ בקובץ "שבר פושעים" חסר הפרט, ואורי התוודה בא הוספה זו מהכליק: "הדברים עתיקים כהוויתן, מהעתקה שהיא נעה נסוף הכתב, שנמס' לכבוד הרבה הפסד משה לי יצחק אב"ד ר'ק זולחאב לידו מס' וטור הג"ל לא שם לבו לרובי הangan היג'ל".

כל שופר¹ שמעט וזרען לנשיטין, הזרעת מלחתה חובה מזען, ושרב על שבר נקרה, כל באיה לא ישובן ואין צרי למכאוביין, ופתאום נדרו ח'ז' אהלי תורה שבע'פ', רגע ירעות, המה תורה שכחtab ח'ז', ופתחה בפהם ובלשונם יכובו ולבם לא נכון. כל קורא צרה כטבכורה, הנגיאים נבא בשקר וועל אהבו, בן נהייה הארץ שמה וشعורייה, מחטיאי עדת, ויטו-בתוזו צירק, להבעיר בקבורות התאהבה (התאהה) במפה ובתבערה.

כל המלה נדלה, אשר הגינו אש בימודיו ורע דלויתוי, כי עברו תורה חלפו חוק הפה בריית עולם והקז. הן כל הנורותם יבשו, כחרשים המה במוחנה יתראה, כת דש'ח (?) כנ"ל לקצץ בנטיות ונטע ארון ונשימים יndlחה. כהבליהם מנשיים וบทועכתיham.

כל צפיך, חכמי ונואני הומן חפרו ותוכמו (סופריו וה: ?), ישאו כל יהודיו לנדור (לנגור?) במשנינים הללו, לבער קוצים מן הכרם ולהשיותה בתה, ולומר עריצים, ולודוך אחריהם בקשוח וחיצים ולעקר ולשרש דעתם ומחשבותם, ולעשות כלין חרוץ שטוף (שופף) נידה, ובכל יהו למכשול ולפוקה, כי הוויזי מעל פניהם על תורה וכבו אורות, וחשבו להעריך בסוד קדושים, יישבו לקרה נחים, יידמו על במתוי עב לעלות, ועל אל אלים ידבוח נפלאות, תלאות על נבי הלאות. פורשים בכנפיהם לעמלה, ובמלאיכים ישימו תhalbת. הן אפס קבזהו ראיינו חבר במחברת, אשר החתו תועד הרဟרת, צערת טמאות, ובארס נחש בוערת, בנינוין מבעיר נחלת, וזהא באש בער, ואנשים כללה מהה כבש לאפרים וכרכב לבית יהודא. רשות טמן בחובו, ובקרבו ישים ארבו, ערו ערו עד היסוד בה. והן הנה הז לביית ישראל לעול מעל, ויצא חופר מנעם ונ cedar משורשים שפעה (?) יפרה, שורש פורה ראש ולענה בעירנו. ונקמה ונתועד לקנא קנאת השם, והשבענו אשםם בראשם.

והחרטנו ונדרינו אותם בכל בהכ"ג ובכח"ד דקהלהינו, והרחקנו אותם מעל לנכולין, ורשענו אחריהם לבל יציע ניכליהם. لكن שמעו הרים את ריב השם והאיתנים מסדי ארץ, אל דמי לכם, לבשו בגדי נקמות ועשו מעיל קנאות, קנאת השם צבאות. חזק ונתחזקה بعد עמינ, וכן יעשה כל קהל ישראל. וועיט لكم עצה ודבר הלום, להעביר כל במחנה ישראל, אל יצא איש מקומו, מקומו של עולם, ואל יצא איש מרשות היהוד, ייחדו של עולם, לרשות הרבים, ריבים חללים הפליה לשחת, בקריותיהם העמוקות, ורמיותיהם המיטות, ותונעותיהם המבוזילות, וריקודותיהם השעריר ומחבוטיהם הטמאות, ופותוחיהם החלקת, וברשותם הממוותה (המוורתה?) וורה הלאה, ברבת הלאה מעין נרפש טי שלות. אי לזוatta יסלה המטמים ברוב לחקם. שכינה מה אמרת: קלני מראשם קלני מודעם. لكن קנאת השם צבאות העיטה זאת, לכלות פשע ולהתמס חטא, כי מרשיעי ברית חנינו בחקלקota. ואנחנו ח'ט עם יודעי א' יהויק וייעשו נקמות נקם ברית, אשר חללו את השם ברבים, לנדרות ולחרדים בכל חומי רחות, ולהחריקם מעיל נבול ישראל וטקהל הנלתק, להברדים ולנדר גדרים וסינים, לעשותות משמרות למשמרת לבתו יתנדדו כמשפדים ולבלתי עשות מוחקות התועבות הלאה אשר עשו. עד אשר ישתמעו ויקשיבו לכל המצוות ואחרות והגנויות. ואנחנו חלצנו מאתנו אנשים אפרחים להיות משלוחים לדבר מצוה לכלכל דבריהם לפני הרות צבאים (כבודם?) דרומה ולמתnik סוד ועזה עטם: ה"ה הרבני המופלן יתפזרס כבוד מ"ה דוד מ"ץ דקהילתינו הראשית, ועד דעתם להיות ידם בענן זה

¹ בכיס של ר' שלמה זובא שותה נמצע ביד רשי פון נאמר "קול ספר — רטו למ' תלות יעקב יוספ' — בלשון גובל על לשון (קריה נאמנת, 139, בתערה). בכלל רבם השבושים בעהתקה א', בראיה טסטני השאלת ובהטעות התקונים שלטו בכמה מקומות

כענין שבעה טובי העיר דקHIGHTON. והזgor העושה שלום במרומייו יפרום על עמו סוכת שלומו להיות שלום במחניהם במעונתם בהצרים ובטירוחם. כי"ד אנחנו הווינו גנוידים קצינימ פראנסים ומנהיגים ד"ק הנ"ל, בציורף הרב המאה"ג הנאן המפורס ההסדר האמוני האלקוי מ"ה אל"י מווילנא, ובציורף שני כנות דיני צדק, ובציורף מי שהו ראשיהם ויחסם (?) דקHIGHTON. באנו עה"ח יומ שביבל בו כי טוב כי"ד מנהם אב תקמ"א לפ"ק, מווילנא (sic).

נהום הקטן שמואל חוף"ק ווילנא.

ונאים דוד ב"ט יעקב

ונאים יהודא ב"ט לפאנן טיזיאלט

ונאים אבלי ב"ט דוב בער

ונאים אליעזר ב"ט מרדי

ונאים אברהם יצחק ב"ט גבריאל

ונאים יוסף ב"ט אליהו

ונאים נפתלי הארץ ב"ט אפרים

ונאים ולמן ב"ט חיים

ונאים משה במ"ה יהודה ליב

ונאים יעקב אריה ב"ט אברהם.

באשר שראינו שייצאו כל תפארת ישראל ללחום מלחתת השם, ומיו ראה אלו יונאים ולא יצא, ישא ק"ז בעצטנו שאנו מזיאן (זיאן?). נלל בן אף אנחנו ב"ד (אטצן?) זרועותינו, لكنא קנאת השם צבאות מעלבונה של תורה. הכה"ד השני בתות דין זדק דק הנ"ל יצא.

ונאים יהודא ליב ב"ט אוריה

ונאים נרשון במויה"ל זאב ואלהף

ונאים משה ב"ט אהרון סנ"ל.

ואף שאון דרכי יצא החוץ לנדרי, עכ"ז עת לעשות כל, لكن נם אנכי אבא על החתומים. כ"ז מג"א תקמ"א. אלהו ב"ט שלמה ולמן.

ונאים שלמה ולמן ב"ט יצחק מוואלאון. ונאים הקטן ישראלי בהגאון מוה' שמיאל אב"ד דפה ווילנא יצא.

No. 3.

העתק מאינגרת דקן מס' ק.

אתינו בני ישראל, מאמינים בני מאמנים ב"ד ובתרתו ודרכי ח"ל הראשונים, לא יפחו מן הרוך אשר יונדו להם מכמוץ עליינ. אך בע"ה הרבה כמו רבנו הכה"ת הדוד, המתuls חלשים בקדושים שמיים, את אשר התמיירו הקילו ואות אשר הקילו החתירים, ובחרטמא דאתוי לידי קולא. אשר כבר מכמה דורות נתהו עליהם עוריים מנדרי הדרות, חסידים ואנשי מעשה חכמי הראשונים, ושדו בהם נגנא, מהם כמה אשר סעו למגמות ויע, ומהם כמה אשר בחזים עורנה ד' יאריך ימיהם. ככל דמלחה, כל תופשי התורה ופורי הראות בישראל כולם מה אחד עונס ואומרים, כי לא טוב הדבר אשר המה עושים וمرة תהי' באחרונת, הרחמן יצילנו מעונשן של אלו. וכבראשם אדורניינו הרב חם' הנאן החסיד האמוני איש האקלים המפורס בכל קצווי ארץ ואיים רתקוקים, וכן יושב בישיבה על התורה ועל העברות, הנקרא בפי כל ר' אלהו מווילנא יצו. אשית הרחמן יאריך ימיו ושנתנו על מלכתו, עד צרך ימלך מלך, ובבעל המות לנצת. וכבר הוא נאמנה (نمנה?) מכמה דורות מראש בין המתויבים ומתייבר אותם בקומו. והנה אף שהוא מאותן שכל ומן שמויקנים דעתן מתיחסת עליהם, אך מתוך

¹ הוא תנ"א טוילנא.

שחוורתו אומנהא ובא ביבט נרמה ל, שלא השניה בפרוצי הדור וכי עיניו לא ראו עמל בישראל. ובכע"ה רבו המתפרצים מידי יום ואין לך יום וכי, וכמעט שנותמא, סאותם, עד שבאו באוני השמועות אשר הימה עשים לא טובים, מהם ומהמנב. וגנתוורה עליהם והיטים לא כבירים, לדבר שלח ביעקב, על ידי הרוב הנדי מו"ה חיימס מק"ק שט ארי ועי"ה הרב המפלג מו"ה סעד ר' אשר יצק מים ע"י אליתון, אל כל אשר גנע יורתה השם בלבבו לשרש אהירין, וрок להסר מעליינו את המעוות הזה. והימה בכובים יאמרו: לא הוא הכהוב והחתום, כי"א שעזיף געשה מאת המתננדים בשמו. וזה אמרו אותן, אשר לא יוכלו לדבר עלי סרה, ולא כן אותן המתפרצים הנגידים המנווערים מכל מה שבhem, מהה דברו עלי דברים אשר אין כדאי לשמעע, ייסכו פיזות זובי שקר הדבורות על צדיק עחק בגאנזה ובעו, עפרא לא פומייה. והנה ראה ראייט ברעה אשר ימיא אט בני עמוני מהם ומהמנם, כי"י אשר ידע לכל איש אשר בערה בו אש התבURAה. ואספנו אנחנו מנהלי עדת ישורון קחל שלני ואת כל השיכים לאסיפה דבה, ונזרקה מפי חבורה לשולוח שלוחים מיזודעים לרביינו הנג"ל החמד הניל באנרגת מכל האסיפה, לשאול את פיו על אורת של הכת הניל' הדיע. והנה בין בסא לעשור העברי בז' אללו האנשים, והי' הנאן החסיד מהונ בבדר עד למחרת של זי"ב. ולמהרתו צווה לבניו לכתוב בכל ההווין והמראה אשר תראו באנרגת המועתק מעיל"ד, והתאם בחתוימת ידו הקדושה ממש. אחריו קרא ושנה את כל דברי האנרכות הזאת. השניות, וליהר שאית קיימו החתיות בי דינא רבא ד"ק ווילנא, והוא ניכר לכל הושב עירנו. והנה כל קורא בו בבנית הלב במתחן יקרע טנור לבו ויואור בגבור חלציו לקיים מצוותו של אדם"ו הנאן החסיד, שזעק עליהם כרכוכיא, מה שאין הפה יכול להסביר על דבריו עזה. ותיקף בבואה האנרכות לדיינו ציוויל לקרים אוטו לעני כל ישראל בכל בה"כ נון ובה"ט מד ע' פ' שמשי העיר מרשו לסתופו. ונמ' תיקף קודם הקרויה בטולנו את המעוורים והנטוקפים שליהם, הטקפים ונמשכים אחריהם במנין של להס". והמה עתה בזמנינו דבר שבמנין בטלה. וזה יכול בעת קריית המיליה גורבים. ונמ' הכוו נרבם מatan, ברזין הרוב אב"ד דקי' יצ' וב"ד הצדק שלנו, לנודות על כבוד אדם"ו הנאן החסיד הניל'. ונמ' הכוו הניל' העתקנו בניה"ד (בניר הדבוק). ומובטחים אנחנו בכל תופשי התורה ומורי הוראות בישראל, ומהב בדבר המשפט כל יתר בני עמיינו אשר לא היה עידין בחבורתם, שטמנו יראו וככן יעשו נם הם בעריהם בחכמה וערמתם לשבור מثالות עול, בקריית המניליה והכרוון השני ברבים. ותחללה לבטל המניניהם שלהם, ולהתנהג עמם כפי הפוןקטען אשר אתנו לנוקם נקמת השם נקם ברות תורה.

ובודאי מובטחים אנחנו בהבטחת חוי"ל שאמרו: כל המקובל עליו על תורה מעבירים ממן על דרך ארץ. כי מעת הוויחו והלכו עמנו קרי, תכפו עליינו צורה ועל דרך ארץ, עד שכמעט כלינו בארץ. ובוואדי יבא בעל הכרם ייכלה את קויצ'י אתירי התתעוורות הצrica להיזה מathan. ומי לד' אלנו: מלאו ידכם היום לחת אליכם ברכה, כי איש באחוי ובכבוד לא יהום, האומר לאבוי ולאמו לא ראיית, ועיניהם עלייהם לא יתפסו, עד אשר לא הפרה הרעה, ויתמו חטאים כחיב, ואל שייבו לכסללה. וכל אווי עוזי' ומנהלים יצ'ו על הערים אשר סביבותיהם ככל הניל', ייה' העתק בידם מכל הניל', שקרוא: בו כל אחד לפרקם עם כל בני ביתו. ומקשתינו להודיע

¹ כלומר בין ר"ה לוי"כ תקנ"ז.

² "בגין" החסדים — בית תפלה סיטוד בפיננסק

³ פלה וופת השגראותה — פחה.

את יומ אשר קיימו וקבלו את דבריו האנרגת הווית, בכדי שנודיע הדבר למסרביםכו, ויש לאל דינו להודפס ולורודפס, כי הי' לנו בעי"ה סייעתא דשטייה תקופה וועו מהויי ענעראל גובערנאטער שלטנו, וצווה לנו לכתוב על היהודים כטוב בעיני אלקים ואדם ע"פ הדעת והדין, שלא הי' עד כאות בישראל, שלא יהיו בשת תורות, רק נהי' לאחדרים כל ישראל, כאשר היו מעולים עם אחד, כפי היוזע נס לאומות העולם. וכל ישראל ישמעו זאו ולא יודן עד לאחיהם בנימומי הכת היוזע, רק יתנהג עטמאם כי המבוואר, עד יבא מורה ذק במחarra בימי נס אמן, בוכות בשמעיט (שמעיטו?) לכול המורים וחכמי דורינו החיים והמתים, ואיל ותהלל חונר בטפח החרש והמסנער. והן הנה הפונקטין, אשר יצאו מפי הנבחרים מאנשי קהילתינו גובערנסקי² וכל האטפה:

1. בראש שלא להנעה אותן להתחפל במנין בפני עצמו בשום פעם אף במנחה ומעריב;

2. נס שלא ישנו הנוסח שלנו לנוסח ספרד;

3. נס שלא יהיו נשחת שום דבר הנשחת בחלפים הטלוטשים;

4. וכל זמן שייעברו עליהם אף א' מרבותיהם, שלא יסע שם א' מעירו הן נהול או קטן, בלי בועלט מההמוןה של העיר ע"ז; ובא בובלעת שיוחיר אותו להמוןה, בכדי להוזע הדבר להמוןה מהעיר שישפות אותו צבוי הואהן³. כל הג' ניא מאתנו הנבחרים מהנבערני עכ"ה (על כל הנל).

ובאנו עה"ח יומ א' כ"ז תשרי תק"ג נס לפ"ק, פה מנסק יצו.

נאום שלום ב"ט זאב ואלאף

ונאים אליו במו"הց דורך בע"ס⁴ בנבערני במאיסטראות.

ונאים משה ב"ט יעקב סטראוסקי.

דא דיא ח'י ממש מהשלשה הנבחרים לענן זה באסיפה רבא.

ואשרנווה וקייננוויה כרחוי, יומ א' כ"ז תשרי תק"ג⁵ לפקס:

נאום ברוך במי צבי הorsch וצ"ל שץ ונאמן בק"ק מנסק,

ונאים אליעזר במו"ה שמיעון שםש ונאמן בק' הנל.

וזה נומח הכהרו זכל בה "בן ובחת" ד קהילתינו⁶

הרבי הנאן אב"ד דקהלהינו דק מנסק וב"ד הצעדק, בציורת הנבחרים מאת קהל נבערני רפה קהילתינו ומאת האסיפה רביה, לאיזן מカリין ומודיע זיין כתיזום: היהיז בע"ה ראנשימים מכח החסידים, אשר מולווים בכבוד אדרמור' הганאן הנרול החסיד האמתוי האלקי המפורסם בתורת בנינה וניסתו וביראת ד' כל הימים רשכ'ב'ה הנקרא בפי כל ר' אליו חסיד מווילנא, והוא מחמת המהלווקה שהיה לש"ש אשר עטמא, — לזה איז מען מカリין ומודיע באזורה גדרלה ואיזומה במודועא רבא לאורייטה, באם ח'ז' יהי' מי שית' וועט מיקל זיין בדרכער עיר, היינו ער וועט מיקל זיין בכבוד אדרט'ו ר' הגןאן החסיד הנל ופשיטה ווער עס זועט ח'ז' פונם זיין בכבודו, איז ער מוחדרם ומונדרת משני עולמות, והוא מופרש ומבדל מקדושת ישראל, יהי' נידון ע"פ קהל נבערני

¹ נראה מות, שכבר בום ההוא, בראשית שנת תקנ'ז (1796). דרישו המתנאים מטה הטעש להתערב ברכם עם החסידים, וא'כ אין יסור לרבך שرك אחרי מות הנר"א ותול שט' ע"י החסידים שעשו חתוגנרים טה שעש.

² קהל עיר הפלך (כטו מינסק, מוהילב, ווילנא וכו') נקרא או במוערות רשותה "noburgenski khal", ועל-פי החוק הי' גשענים לו כל הגנתה הקהלה במתוחות של אותו הפלך.

³ מלחת רוסית שהוראתה — החקוק.

⁴ בעלטסְרָר = סופר, או בעלטסְרָר = סיקורר במאיסטראות, בשלטון העיר, שהשתתפו בו גם נבחרים טקיהל היהודים ע"פ חוקי הקיסרות יקטרינה השנייה.

כדין עוכר על חרם, ותנאג עמו כדין המוחרים; ואף כי ישמעו וישתוק הוא נלך במנזרות החורם. ויהי נידון וב' רך ווער עס וועט העירן אין זולו מז עד מדיע וין להגאון אכ"ר דקהילתינו. ולהשומע יונעם ותבא עלי' ברכת טוב, אמן סלה.

No. 4 העתק מאנרת דק" ווילנא.

מהודענא כי הנה בחודש אידער העבר משונה זו התפשטו כמה אנשים מהמתחרדים בכמה מדינות אירופאי לאizard גפשות מבני עמיינו. ואיש אחד עשה את עמו הולך ונוד בnalות, ונודר קטן עמו נושא כלוי, והגעדר מעביר קול לאטר: הלא איש הלה הוא בן החסיד פאור הנלה רבינו אליזו מוילנא, והוא אינו מדבר כ"א ברוחך נדול. וכאשר שאלו את האיש, מה מדבר אביכם החסיד אוזת הכת, השיב בחקליקות לשונו לאמור: אני בוש להזכיר מפי מה שמדובר אבי, וככה הלשון של אבי הגאון החסיד יאריך ימיו לאמור: אווי לי أنها אקה יומם רביום אשר אוכל לעשות בס תשובות על מה שחלקי עס אונשים התחרדים האלו; ואם הייתי בימי חורפי הייתי צם וסופר ובוכה ומ��טלל לפניהם שימחול לי על אשר הלקתי עליהם, והייתי הולך ממוקם למקום להוכיח את בני עמיינו, מודע אחרו לבא החחה כנפי המופלים האלו, ועד אנה יתעצל בעבודת השם בלב חמימ. ודברים רביום כאלה דברי החסיד הלה הטענה בשם בן החסיד, כאלו שמע טאבוי החסיד. ושהא את רגליו בכל ארץ אשכנז, ושמעו הולך בכל הארץ לאמור: הנה בן הגאון החסיד המפורסם הולך בנלות וכו' הוא מדבר טוב על כת החסידים, ולכן רביום מדי הארץ מתחרדים, ואונשים רביום מוחת באו כאלו בראשות החסיד לאארץ אשכנז להארותם הדרוך אשר יתגאננו ונמ לקבוץ ממון לשלוח לאארץ ישראל. ויהי היום ויבא לעיר ברעל לו המפורסם ר' זונDEL מז' ווילנא, וישאלו אותו על דבר החסיד, ויענה אותו: כהו או כן עתה בותה. וישאלו את פיו: איך האמור כהה הנה בן החסיד הולך בכל מדינה בנלות דבר בפה מלא, כי החסיד מתרחט על כל אשר חז' לפנים. ויען מז' זונDEL הו ואבוי, עד אנה הניעו מזודות האונשים האלו. הנה שם שני בני החסיד בעת בק' ווילנא הונים בתורת ה', והחסיד ביעור הכת הללו בק' ווילנא ער שיזו טנעת, ונמ הנה שרע' את צו'את ריב' שבחזק קה' ועדת אפיקה רבה קודם בייר חמא. ויהי כשמי' דבר הדברים האלה, ושלחו אנרת לכל אשר יכול לאמיר, כי שקר דבר האיש המכונה בשם בן החסיד. ויהי בבא האיש המפורסם הזה לק' הק אמר בוגר לבית הרוב המתאה'ג המפורסם מז' רפאל אכ"ד דשמי' וידבר לפניו בנ'ל, ויענשו הרוב ר' רפאל, כי לא יאמין לדברים כאלו. ויהי כדברו והנה האנרת מז' ברעל' הניע, ויביאו האנרת לבית הרוב, והנה האיש עודנו שם. ויעז' הרוב מז' רפאל, ויתפשוותו ויכו אותו בשוטים פעם'ים רבות. ונמ שלח אנרת לכל סביבותיו: אם יבא איש ויפחה על אוזות החסידים יביאו'ו אלי'. ונמ שלח אנרת לק' ווילנא. וידי' כשמי' הגאון החסיד את הדברים האלה, וישלח את הרוב המפורסם מז' רפאל לסקלאו (סקלאו), ובקש אשר כל איש אשר יעתק מהאונרת שביד מה' סעד' הביל בל ישנה אפלוא' את אהת.

זהו לשון האנרת של החסיד שיחי':

אונרת מאט'ר ר' הגאון החסיד מז' אליגן, يوم כ"ח סיון תקנ'ו לפק ווילנא.²

¹ הוא ר' רפאל הכתן המפורסם שזיהי מקודם ראב"ד בפנסק.

² האנרת נופסת בקצת שניות ב"שלוט על ישראל" ח'ב, ע' 42. שנין נומחות באים בסני חזאי קיטס טזעכאים ובתערות בשולוי הרכ. הפטיט בשיע' נשבש ובתקום ר'ית סיון ציל כ"ה סיון ע"ג הגנטז' שלפנינו. ע' למל' בהקורת.

אל החודדים אל דבר השם ואל תורתו בני אברהם יצחק ויעקב, ורע קודש ראשית תבאותן, שומריו מצוותיו וחוקיו יוכר להם בריתו זוכו לעלות לירושלים עיר הפארתו, אכ"ר.

הנה שפעתי דכת רבים, קיל ענות חרופים ונידפים אנקיש שומע, שהכת הנל אנשי רשות ובלייל המכונין [המכונין עצמן] בשם חסידיים, המתפרצים מפני אדוניהם מאביהם שבשמם, מתפזרים מנאים נאים, שאני חור כי מכל שאמורתי עליהם עד הנה, ושכעת אני מסכים לדבריהם וכל מעשיהם, וכי זה הוא הדרך הירושה. ובדרך [ובדבר] זהה [המה] מצודדים רבים מבני עמיון, נשאות אשר לא תזרנת. ועל כי שאני חושש פן ואולי יהו אנשים אשר יתנו מקום לדבריהם חלילה, נלך כן אני מודיע נאמנה, שלא חלו כי בוקי סרייקי ח"ז ולא תהי' כואת בישראל, ועל משמרתי אעמדויה כמוון עתה. ועכ"ז מי אשר בשם ישואיל יוכנה ואשר גנע יוראת הי' בלבבו, מוטל עליו להודף ולרודוף עד מקום שיד ישראל מגעת ע"פ דת ישראל, כי עונס טמון בחוכם וכי קשים הם לישראל כטפשחת [כטפשחת]. והתנדבוبعث הזאת hei תורי אפרתים, hei הרבני המפלג מו"ה סעד"ר במוח"ר וזה דעתו, hei הרבני המובהק מו"ה חיימ"ן לנוצע למדרינה ליטא וויסין ולפרנס את הדבר הזה. הכה"ד אלהו במו"ה שלמה זלמן זללה"ה

אננו ב"ד הח"ט מעדים, אך שאנחנו ח"ט יודעים ומיכרים את ח"י אדמור"ר הנאן החפיד האמתי בכבוד שמו מו"ה אליו במוח"ה שלמה זלמן, וזה היא ח"י ממש, ואשרנוו וקייננוו כדרוי. ולרא"י באנו עה"ח יומ"ר ואו תמו תקנ"ו לפ"ק, מה ווילנא.

ונאום צבי הירוש ב"ט צמח וללה"ה וגאום דוד בהקדש מהרן ול. ונאום משה מעשיל בלאט"ט יוסף סנ"ל. ונאום אליו ב"ט מרדכי זצ"ל. ונאום שלמה במורה ר משה זצלה"ה.²

No. 5

מכתבים מהאסיפה דפה זעלוע.

הן היום היה למראה עינינו כתוב נבחר לשון צדיקים מהווונים דק"ק ווילנא, בציורף הנאנים מאוה"ג ה"ה הנאן האמתי התסוד אלקי טו"ה אליו נ"י, hei הרבני אב"ד דקק הנל, בנידון כת החסידים שנתחברו זה חדש הבותות, ובכנים עצם בשם חסידיים, ואנשי השם כלא הי, כי רוכב מעשיהם תוויה, אין רוח חכמים נוחה בהם, שמשנים נסח התפילה שלנו גוסח אשכנזים לנוכח ספרדים, ומתקבצים אליהם אנשים פרושים מבעלי ומכלו עולם, ותבקעה הארץ לקולם, ומה הצבי חורי דמלין קיטמא, אין תוכם כברם. ובק"ק הנל נמצאה איה שורש פורה ראש ולענה מכת ה"ג, ואزو חיל לעמוד בפרק עזה להקן המכשלה, שלא חפשה המשפחת [הטפשחת] בקרוב ישראל, אנשי קהילתם, למגרר אחר כת הנל הזבוקים. ונרו אמר בחורים הנдол יב"ן ובחרם המבוואר בספר כל בו, ובכל הרכמות ושמתות ואירועים וקלות שכחובים במש"ת (במשנה תורה) על כל אחד מהם. שלא להתחבר עמם, ושלא להחויק ידיים, ושלא יסע שם אדם מקהלתם למקום כת

¹ בשערו: "הני שני אפרתים hei הרבן המובהק ט"ז חיים מפשערהי ט"ז דקהלהן, וחדר דעתם hei הרבני המפורה ט"ז סדרה בטהרתין גתנן נטע".

² להו נסף בטוף האנרת בשערו: "NEL CAN MHARAOI LELL MI SHENGETH YOREATH HESH BLBVNO, LIYUIM BBL TIYON SOUZ HAN BNOUF ZAN BMTSON LELL HAZTRUKOT SHIZURCO HAGKOBIM HEN"IL, FN AOALI YISTAYUH TILTAH SHU"Z YICLU LEUKOR SHEM MN HULPM".

³ שפטות חב"ד התחומות באים בקצת שנויים ב"שלום על ישראל".

ההסידרים הנ"ל להתאחד עמהם, ושם אדם אל ישנה מטביעה שטביעה הזכמת בנוסח התפללה מנוסח אשכגנום לנוסח ספרדי, בכל ח"ח ושמחות כל המשנה מנוסח התפללה. ובוחדאי הטיבו אשר דברו הרוזנים והנואונים הנ"ל שבلد דביריהם נשלק בפלס ומואני רק ע"פ ד"ת. והאלאים אינה לודם שמגלגולין וכוח ע"י זכאי, וכן אין ואן וכואן עובייזון במעשה הכרה וספир נזורם הנ"ל, لكن אנתנו געט בתיריה לעשוות נדרים וסינאים שעשו החכמים הנ"ל למינדר מלחה נם בערוי גלגולתוין. הכרה בכם ד' ובכח'ג' ובוחטאות (בחטאות?) בפרשומא רבא, שתוקף אזהרינו בענירת הנ"ל את על ערי גלגולתוין הספרים למשמעתינו, שעומד אדם לא ישנה מנוסח התפללה בצדרא ממנהן אשכגנום למנהג ספר. וכי שיבער ע"ז יהולו עלי כל החומרות ושמחות ואורוים ונדרים ויהי מחרם ומונדה בשני עולמות. יותר פתרון כתוב הנ"ל כחוב וטפורש בנה"ר (בניר דרבוק).

הכ"ד הרוזנים ונגידיםומי שהוו ראשי ומנהנים דקה"ק הוראדרנא.
היום יומ ר' אלול תקמ"א פ"ק זעלוואו.

No. 6.

שמעו הריט את ריב השם והכיתו את יש מכיאוב מכיאובי, שכמן היה הבוגר הסוער בהפטיעות והתאכבות מלאות עשן, כי בבית ישראלי ראייה שערורי, בפשות המשפה בישראל, וכמו תרבות אנשים חטאיהם למטה מעלה בך ובתורת הקודשא, אנשי כת החסידים ימ"ש, אשר הבדלו ולקחו עצם לצד מינות ואפיקוריות, ובטלו כבוד המתורה דין החכמים. אי לאות יתרד כל לב יותר ממוקמו, וכל בית ישראל יבכו וכוכו. כאשר מודעת ואת בכל הארץ, אשר נתוו כחתי ואני צחתי לייצחק הזעלייח אוזוער בעיר וו ארשוי ריש בר יונה [בריגזין] שליהם, על אודות הבאר אשר הפרוחו שרוי המתורה ברוזנו נריבי עם מבני המדרע והשלך, הלא מהה רבוט הקדרמוניים, ליישר נתיבות הדרך שמנגנים במנהנים וחוקנים שרים וסינאים, ועתה סתמוו בסתמא דלא מעליותה הו ומגלא לאחר זמן. והנה איש הנל אשתקל מילולו ועם ניב שבחזין, היי באלים לא יפתח פז וכעד זומט נבאל להשתומם, כאשר פרטוטי קלומן ברבים והמן חונג בתקן אוחל השם בגביה'ג' דער פראגע, כאשר בארתי וערכתי דבורי הנעים בפרק הנקרו מלחתות השם¹ לספר בנתים אף קציזו מעשייהם התווע והבל.

והנה הטיבו אשר דברו הרוזנים הנגידים ד'ק הוראדרנא, בעירוף הריב הנואן אב"ד ד'ק הנל, והקקנו במשעניהם משענת קנה שיש בראשו קשור של קיימתו לגלות נכלותם לעין כל, והמכתב מכתב אלקים הוא. אך קובל אני עליהם, כי לא הוועילו במכתב הנל ובחבריו שליהם לאסור אסור על נפשם בחומרות ושמחות, שלא ישתחו שם דבר הטעון שחייטה בחלפים המלושים, כמו כן נעדר האסור הווה עיר במקtab ד'ק ווילנא

¹ האנרגת גראפה נס ב"שלום על ישראל", ח"ב-37-38, בירור איריות, אך ביל' שנאים גונעים בעזם העזין, פלבר רבר אחד שנסוף שם באיטור נסעה לפוקום כת התחסידים: "שומם אדם בעולם לא יסע פסקה לתאנן לפוקום שישנו שם כת התחסידים יט"ש הארוורס והטהועבים בכדי להתאחד לפ"א. ובפרט שלא לשונות בק"ק אפורה רבי אחד אשר גראני עליהם". נראא, גוספ' הרבר הוה בתעלץ מיותר מהכרכו בשעת האמלחתה גגר, "הזריך" חיים חייל סאפור (אפורה גמגאה בפלק הוראנ) ש: "יעה ביטם ההם ע"ז להלן, בכ"י" "שר פושעים"). מטרת גראפה בשע"י ר'ח לאול בטוקום ד'אליג, וגוספ': "כיאוא השוקה רבת עולעו".

² ע' לפעלה 1 No.

³ השווא בין "השם" הראשון והשני גוספה מכתוב בשולי הורך, כפו השפטת, ועל "השם" הראשון נרשם סימן העיד, וגראות שמיוחר הורך.

⁴ לפעלה 5 פ"ג.

בצירוף כבוד הנאון בשם. והוא אומר השכota מעיקרא דטלתא, ואשר מסורת בידינו סאבותינו טימות משה ובניו ע"ה, לנזר בחורם ולהזקן בנזוי ושמטה על האוכלים משיחיותם, וביוחר על השודדים בחליפות המלוטשים. וכל טו שנגע ראת השם בכלבו יאזר כנבר על חלציו לצאת לקראת נשק בכלי קרב וחיצים שננים, להפריש ולהרפה ולזרוף בהודוף מלא עד מקום שיד ישראל מנעה, ובחורם נדול דבר"ן על כל קהלה וקהלה מקום אשר דבר המלך מלכנו של עולם מניע, אשר אם יתלקטו אנשים הרקים והפוחים הללו מאנשי כ"ת הנל ויתקשר קשור רשעים לעשות להם מן מיוחד במנחן הרע, איז יקחלו על נפשם אף להומם ולאבדם. כי מצאה לשרש ולעקר ע"ז ממקומה ולפומם אניה ואנה כמוש אשר תדרפנו רוח לכאן קנא קנא השם צבאות ותורה, לבב ירעו ולא ישחוו כו". וכובות זה נוכה מהרה לראות בתפארת עוזינו ולהעביר ממשלה זוין מן הארץ ולתקון עולם במלכות שדי וכוכב". ה'כ"ד הדבר והמקרה לאלקינו היהום יום ה' אליל. כל העילה יקוץ פיה לפ"ק (חקט"א).

נאמ אברם חונה בק"ק בריסק פ"ק זעלוזען.

No. 7 לק"ק פיננסק.

הנה בהיותינו פ"ק זעלוזע ביום דשока, הקורה ד' מקורה טהורה נברא רבא ויקראו מ"ק זולנא לפנינו, הה' הרבני המופלג מפורסם מו"ה דוד מ"ץ דיק ווילנא, וחד דעט' בדורה לו המופלג המפורסם מו"ה זולגן. וזה הראנן כתוב חועפות, אשר העיר השם ממורים רוח קדש של אבירים הרועים דק"ק זולנא, ובצירוף הרב הנאון ובצירוף של אמר' הנאון החסיד הנ"ל [רי אליהן], אשר לנכסלים אוור חיל לכאן קנא קנא השם צבאות ונדרו נדר לבניין הפרוץ בפרש מרובה על העמוד בעמודי יסודי העולם, כאשר מבואר בארכית שפטים שפתיא אמת ומשרים יהנו חכמה. בוודאי הטיבו כל אשר דברו, שיה' תורה אחת לכלם, אנדרים ואחדרים בקשר של קימא לקיות העולם האמתי. לבן אף ידעת יכונן זורעוטינו יאמצ'ו בכל תוקף עז ותעוזות את כל הדברים שתנתן לבכוב מטה רזוני קק הנל בציורו הנאון גל, כפי אשר יצא מפיים מפי כתבים הנל. ראיי ונכון ליראים ושלמים לאמר איש אל רעהו חזק ונתחזק, להחויר העטרת לושנה, שלא יفرد איש מעל ריעיזו, רק להיות חברם כאיש אחד ואחדתו של עולם כקדם ומואן. עליינו בהסתכמה לתוקף החורם הנдол הגינתן בקר"י עלייה ומפוארה ק"ק זולנא ודברים שנאמרו נensem בק"ק זעלוזע ביום דשока. ואלה לפסול את הראשוניכ', והשומע ישמע, והחוליל יתדל להזות בدل ונבדל מערת השם. אלה לפסול את הראשוניכ', אשר מאן וטקדם הולכים במחשבות עולם אשר מהמה מייסדים על אדני פו קו האמת מושאניכ' ומאתהוניכ'. ולהקף עז ותעוזות באטו עה'ח אנחנו אליפוי רזוני ונגיד פנסק, הנעדים פה ביום דשока מה זעלוזען.

יום ואו נ' אליל חקט"א לפ"ק².

נאמ נחמן ב"ט אליעזר סגל. ונאמ יעקב ב"ט אברם. ונאמ יהודה ליב ב"ט אלחנן. ונאמ מנחם נחום בר"מ. ונאמ דוד במ"ה פיוויל. ונאמ שלום ב"ט אליל. ונאמ צבי הורש בר' דוב בער.

¹ בשע"ז ח"ב 38-39, נדרס בהופעות מורידות ולא מעלות ושינוי סגנון, בראת, פטעתיק מאוחר. הפרט נרשם שם يوم ה' כי אלול, ונראית לעין השבוש (במקרים ב' אליל).

² כך בא הشرط גם בהעתק הגופם בשע"ז, 41-42, נבעט בלי שינוי.